

СПІЛЬНА ЗАЯВА

ПРО СТРАТЕГІЧНУ ПРОГРАМУ ДІЙ ДЛЯ БАСЕЙНУ РІЧКИ ДНІСТЕР НА 2021-2035 РР.

Ми, державний секретар Міністерства сільського господарства, регіонального розвитку та навколишнього середовища Республіки Молдова та заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України,

відмічаючи важливе історичне, соціально-економічне, культурне та екологічне значення басейну річки Дністер для стійкого розвитку Республіки Молдова та України,

погоджуючись з висновками транскордонного діагностичного аналізу, що головними водно-екологічними проблемами в басейні річки Дністер є гідроморфологічні зміни, забруднення органічними, біогенними, небезпечними речовинами, пластиком та іншими побутовими відходами, поширення інвазійних видів, а також питання взаємозв'язку кількості та якості вод, що пов'язані зі зміною клімату, паводками та затопленнями, посухами та дефіцитом води,

висловлюючи стурбованість станом басейну річки Дністер та економічними, соціальними й екологічними наслідками, що виникають в результаті цього для Республіки Молдова та України,

усвідомлюючи необхідність конкретних дій для зниження рівня забруднення в басейні річки Дністер та покращення пов'язаного з цим екологічного стану Чорного моря,

усвідомлюючи також, що екологічне оздоровлення басейну річки Дністер є одним з нагальних суспільно значущих завдань,

розуміючи, що відновлення екосистеми басейну річки Дністер та забезпечення сталого збалансованого використання його природних ресурсів можливо лише за умови здійснення цілеспрямованих та скоординованих заходів на основі плану управління річковим басейном, міждержавної співпраці, а також співпраці з міжнародними організаціями,

розглядаючи захист та збереження довкілля, стає використання природних ресурсів басейну річки Дністер як невід'ємну складову процесу розвитку Республіки Молдова та України, який забезпечує на справедливій основі потреби теперішнього та майбутніх поколінь,

керуючись принципом розумного та справедливого використання транскордонних водотоків,

надаючи особливого значення ролі громадськості у вирішенні екологічних проблем,

визнаючи необхідність слідувати зобов'язанням в рамках відповідних міжнародних угод, зокрема Конвенції з охорони та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер від 17 березня 1992 року та протоколів до неї, Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті від 25 лютого 1991 року, Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів від 2 лютого 1971 року, та беручи до уваги положення Конвенції про право несудноплавних видів використання

міжнародних водотоків Організації Об'єднаних Націй від 21 травня 1997 року та Директиви 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради про встановлення рамок діяльності Співтовариства у галузі водної політики від 23 жовтня 2000 року,

сповнені рішучості забезпечити здійснення цілей та завдань Договору між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво у сфері охорони і сталого розвитку басейну річки Дністер від 29 листопада 2012 року, Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про спільне використання та охорону прикордонних вод від 23 листопада 1994 року та прийнятих до неї Регламентів,

прагнучи сприяти розвитку міждержавної співпраці України та Республіки Молдова у сфері охорони, сталого використання та розвитку басейну річки Дністер,

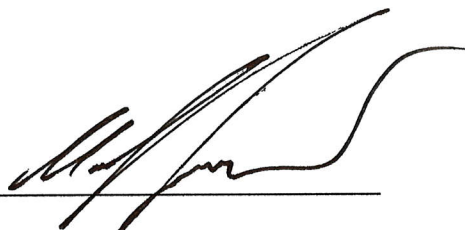
схвалюємо у зв'язку з цим Стратегічну програму дій для басейну ріки Дністер на 2021-2035 рр. і заявляємо про нашу рішучість реалізувати її спільними зусиллями.

Вчинено «31» 03 2021 року у м. Кишиневу, Республіка Молдова та м. Київ, Україна у двох примірниках, кожен державними мовами Республіки Молдова та України та російською мовою, при цьому всі тексти є автентичними.

Геннадій ЮРКО

*Державний секретар Міністерства
сільського господарства, регіонального
розвитку та навколишнього середовища
Республіки Молдова*

Михайло ХОРСВ

*Заступник Міністра захисту довкілля та
природних ресурсів України*

UNECE

Стратегічна програма дій для басейну річки Дністер на 2021-2035 рр.

Кишинів - Київ
2021

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ	3
ТРАНСКОРДОННИЙ ДІАГНОСТИЧНИЙ АНАЛІЗ	7
Водні об'єкти/ масиви.....	7
Транскордонні водно-екологічні проблеми та питання взаємозв'язку кількості та якості вод.....	8
Компетентні органи та співробітництво в басейні річки Дністер	12
СТРАТЕГІЯ РОЗРОБКИ СПД	13
Нормативна база	13
Вибір заходів.....	17
Стратегічні напрямки дій	17
Строк реалізації та фінансування	23
Моніторинг та оцінка.....	24
ДОДАТОК 1. ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ СТРАТЕГІЧНОЇ ПРОГРАМИ ДІЙ.....	25
НА ПЕРІОД 2021-2035 РР.	25

Резюме

Річка Дністер протікає по території України та Республіки Молдова. Міжнародний район річкового басейну розташований на території трьох держав (України, Молдови, Польщі) і включає водозбірний басейн самої річки Дністер, у тому числі лиман, а також прилеглу частину акваторії Чорного моря та гідравлічно пов'язані з ними підземні води.

Басейн Дністра є четвертою за величиною річкою в Україні (8,9% її території) і найбільшою річкою в Республіці Молдова (57% території). Загальна довжина річки становить 1362 км (472 км у Молдові та 662 км в Україні, 225 км – загальна ділянка), площа басейну становить більше 72000 км² (26% у Молдові, 74% в Україні та тільки 0,3% у Польщі). У басейні проживає близько 8,5 мільйонів осіб (5,5 мільйона в Україні та 2,7 мільйона в Молдові).

Стале управління басейном річки Дністер – ключовий фактор у поліпшенні стану не тільки водних ресурсів, але й у цілому довкіллі в регіоні. У транскордонному контексті успіх сталого управління всім басейном річки Дністер багато в чому залежить від співробітництва та дій, що здійснюються двома державами. Важливу роль у досягненні цієї мети відіграє Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер (Дністровська комісія), діяльність якої регулюється Договором про співробітництво у сфері охорони і сталого розвитку басейну річки Дністер між Урядом Республіки Молдова та Кабінетом Міністрів України, підписаним 29 листопада 2012 р.

Розширення співробітництва між двома країнами, включаючи розробку та узгодження Договору 2012 року, було підтримано Ініціативою «Довкілля і безпека» (ENVSEC) шляхом реалізації низки проєктів, спільно здійснюваних ЄЕК ООН, Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) та Програмою ООН з довкілля (ЮНЕП). Проєкти «Дністер-I» (2004-2006 рр.), «Дністер-II» (2006-2007 рр.) і «Дністер-III» (2009-2011 рр.), а також Дністровський компонент проєкту ЄС (Інструмент із забезпечення стабільності) щодо зміни клімату – все це надало підтримку розвитку прикордонного співробітництва в басейні річки Дністер.

За запитом країн басейну в 2017-2021 рр. у басейні реалізується проєкт «Сприяння транскордонному співробітництву і комплексному управлінню водними ресурсами в басейні річки Дністер», що фінансується глобальним екологічним фондом (ГЕФ) і реалізується ПРООН, ОБСЄ та ЄЕК ООН. Загальна мета проєкту – надавати підтримку комплексному управлінню водними ресурсами в басейні річки Дністер для зміцнення сталого розвитку шляхом оновлення ТДА, для розробки та затвердження СПД, а також початку реалізації СПД. Проєкт підтримує створення та початкові етапи роботи Комісії зі сталого використання і охорони річки Дністер (Дністровська комісія).

Враховуючи те, що ТДА та СПД були розроблені в рамках реалізації проєкту та під егідою Дністровської комісії, а також враховуючи, що відповідно до статті 26 Дністровського договору, робоча мова Дністровської комісії є російська, ТДА та СПД розроблені на російській мові. У подальшому ТДА та СПД будуть перекладені на державні мови Республіки Молдова та України.

До ТДА включено опис басейну, результати визначення меж водних масивів, опис вихідних умов, опис стану водних масивів, у т.ч. ризик недосягнення належного екологічного та хімічного статусу/потенціалу. Проект ТДА було представлено на двох засіданнях Дністровської комісії, а також національним басейновим радам Молдови та України.

На основі виявлених видів діяльності і навантажень у ТДА визначено наступні значні антропогенні навантаження та їх причини (головні водно-екологічні проблеми):

1. забруднення органічними речовинами через недостатній ступінь очищення стічних вод або її відсутність;
2. забруднення біогенними речовинами через недостатній ступінь очищення стічних вод або її відсутність, а також через змив із сільськогосподарських угідь;
3. забруднення небезпечними речовинами, джерелами яких є комунальні та промислові скиди, дощовий стік з територій, пестициди та інші небезпечні хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві, а також аварійні забруднення та вплив забруднених територій (полігонів, майданчиків, зон тощо);
4. гідроморфологічні зміни, пов'язані з гідроенергетикою, протипаводковим захистом, а також зарегульованістю стоку річок;
5. забруднення пластиком та іншими побутовими відходами.

Перші чотири види навантаження визначені для більшості річкових басейнів Європи, а п'яте є специфічним для басейну річки Дністер. Додатково виділена (6) проблема поширення інвазійних видів, а також (7) питання взаємозв'язку кількості та якості вод, пов'язані з:

- зміною клімату;
- паводками й затопленнями;
- посухами й дефіцитом води.

Бачення Дністровської комісії для 8 мільйонів жителів річкового басейну – це постійне покращення стану басейну шляхом охорони та екологічно обґрунтованого використання водних та інших природних ресурсів і екосистем, а також ефективного співробітництва між Республікою Молдова та Україною з цих питань.

У СПД визначено заходи, спрямовані на зниження антропогенного впливу на поверхневі та підземні води в басейні Дністра, а також на розвиток співробітництва між двома країнами. СПД розроблялася за аналогією з програмою заходів плану управління річковим басейном, передбаченою Водною рамковою директивою ЄС. Заходи спрямовані на досягнення або збереження належного статусу водних поверхневих і підземних масивів річкового басейну та розроблені на основі оцінки антропогенного впливу та ризику недосягнення екологічних цілей, представлених у ТДА. Низка заходів спрямована на подальший розвиток добросусідських відносин між Республікою Молдова та Україною, активізацію роботи Комісії зі сталого використання і захисту річки Дністер, а також національних басейнових комітетів/рад. Розробка і впровадження СПД сприятимуть виконанню країнами Конвенції з охорони та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Конвенції по транскордонним водам).

При підготовці програми заходів національних Планів управління річковим басейном Дністра (Республіка Молдова 2023-2028, Україна 2025-2030) враховуватимуться заходи СПД

із необхідною деталізацією й прив'язкою до конкретних масивів поверхневих і підземних вод або їх груп.

У СПД визначено сім стратегічних напрямків:

1. зниження забруднення вод з точкових, дифузійних джерел і пластиком, а також запобігання аварійному забрудненню та управління хвостосховищами;
2. покращення гідроморфологічного статусу і потенціалу поверхневих водних масивів;
3. охорона й попередження деградації поверхневих і підземних вод;
4. пом'якшення наслідків зміни клімату і природних катастроф;
5. удосконалення нормативно-правової бази та механізмів її застосування;
6. зміцнення молдовсько-українського співробітництва у сфері управління водними ресурсами;
7. просування принципів раціонального використання водних ресурсів.

Повна таблиця заходів СПД міститься в Додатку 1 до цього документа.

Для кожного з 74 заходів у СПД наведено його опис, зазначено органи, відповідальні за реалізацію, та джерела фінансування (як національні, так і зовнішні), оцінено бюджет і строки реалізації, а також зазначено індикатор оцінки реалізації заходу.

Строк реалізації СПД – 15 років, а прогрес реалізації заходів представлятиметься щорічно на засіданні Дністровської комісії. Вибір пріоритетів повинен переглядатися кожні 5 років. До числа пріоритетних заходів на найближчі п'ять років (до 2025 року) варто віднести такі (з відповідними пунктами в Додатку 1):

1. Реалізація Водної рамкової директиви ЄС
 - a. Пурб-и (3.2.1)
 - b. Зниження забруднення з точкових джерел (1.1.1, 1.1.4, 1.1.5)
 - c. Зниження забруднення з дифузійних джерел (1.2)
 - d. Діяльність національних басейнових інститутів (басейнові комітети / ради, басейнові органи управління)
2. Запобігання аварійному забрудненню та управління хвостосховищами (1.4)
3. Покращення гідрологічного режиму (2.1)
 - a. Удосконалення правил експлуатації каскаду водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС (2.1.1)
 - b. Весняний еколого-репродукційний попуск (2.1.1)
4. Відновлення морфологічних характеристик (2.2.1, 2.2.2, 2.2.4)
5. Спільний моніторинг та обмін інформацією (3.1.1, 3.1.5, 3.1.6, 3.1.7)
6. Охорона біорізноманіття
 - a. Охоронювані території – управління й розширення (3.3.4, 3.3.5)
 - b. Охорона біорізноманіття, вкл. рибне різноманіття (3.3.1, 3.3.2, 3.3.6)
7. Перегляд стратегії з адаптації до зміни клімату (4.1.1, 4.1.2)
8. Управління ризиком повеней і посух (4.2.1, зокрема транскордонні аспекти)
9. Діяльність транскордонних органів управління (6.1)
10. Просвітництво зацікавлених сторін і населення (7.1).

Скорочення

АГМР	Агентство з геології та мінеральних ресурсів, Республіка Молдова
АНРМ	Академія наук Республіки Молдова
БРД	басейн річки Дністер
ВО / МПВ	водні об'єкти / масиви поверхневих вод
ВРД ЄС	Директива 2000/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 23 жовтня 2000 р., що встановлює основи для діяльності Співтовариства в галузі водної політики (Водна Рамкова Директива ЄС)
ДВА	Державне агентство водних ресурсів України
ДМС	Державна гідрометеорологічна служба
ДСНС	Державна служба з надзвичайних ситуацій України
ГЕФ	Глобальний екологічний фонд
ЄІБ	Європейський інвестиційний банк
ЄБРР	Європейський банк реконструкції та розвитку
ЄС	Європейський Союз
НФРР	Національний фонд регіонального розвитку, Республіка Молдова
НЕФ	Національний екологічний фонд, Республіка Молдова
МЗДПР	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
МАПП	Міністерство аграрної політики та продовольства України
МПКД	Міністерство освіти, культури та досліджень, Республіка Молдова
МФСР	Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку
ПРООН	Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй
ФСР	Фонд сталого розвитку, Республіка Молдова
СПД	стратегічна програма дій
ТДА	транскордонний діагностичний аналіз
АДА	Австрійське агентство розвитку
GIZ	Німецьке агентство з міжнародного співробітництва
MARDE	Міністерство сільського господарства, регіонального розвитку та навколишнього середовища, Республіка Молдова

Транскордонний діагностичний аналіз

ТДА – основний документ для розробки СПД. Цей документ містить опис басейну річки Дністер, результати ідентифікації водних об'єктів / масивів (ВО / МПВ), оцінку антропогенного впливу на ВО / МПВ, екологічних цілей, економічного аналізу водокористування тощо. Цей документ розроблено на основі рекомендацій ВРД ЄС і її методичних рекомендацій.

Водні об'єкти/ масиви

У рамках ТДА у басейні річки Дністер були виділені водні об'єкти/масиви (ВО/МПВ) всіх категорій поверхневих вод (річки, озера, перехідні, прибережні та штучні або істотно змінені), а також підземні води.

Усього було виділено 178 ВО/МПВ: 113 річкових, 2 перехідних і 1 прибережний, 62 значно змінених (Рис. 1, 2). Із цієї загальної кількості в Україні знаходиться 142 ВО/МПВ, у Молдові – 34, транскордонних – 2 (Рис. 2). Критерії виділення ВО/МПВ детально описані в ТДА.

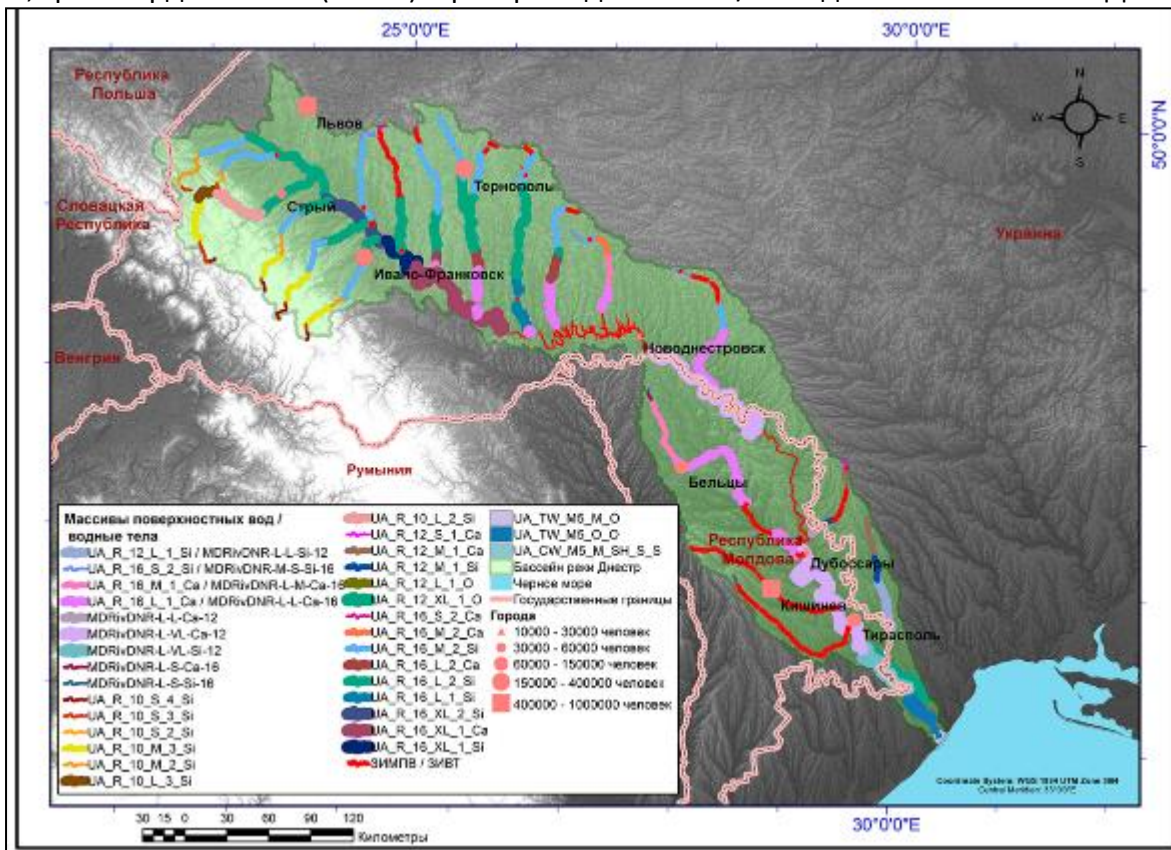

Рис. 1. Водні об'єкти/масиви поверхневих вод

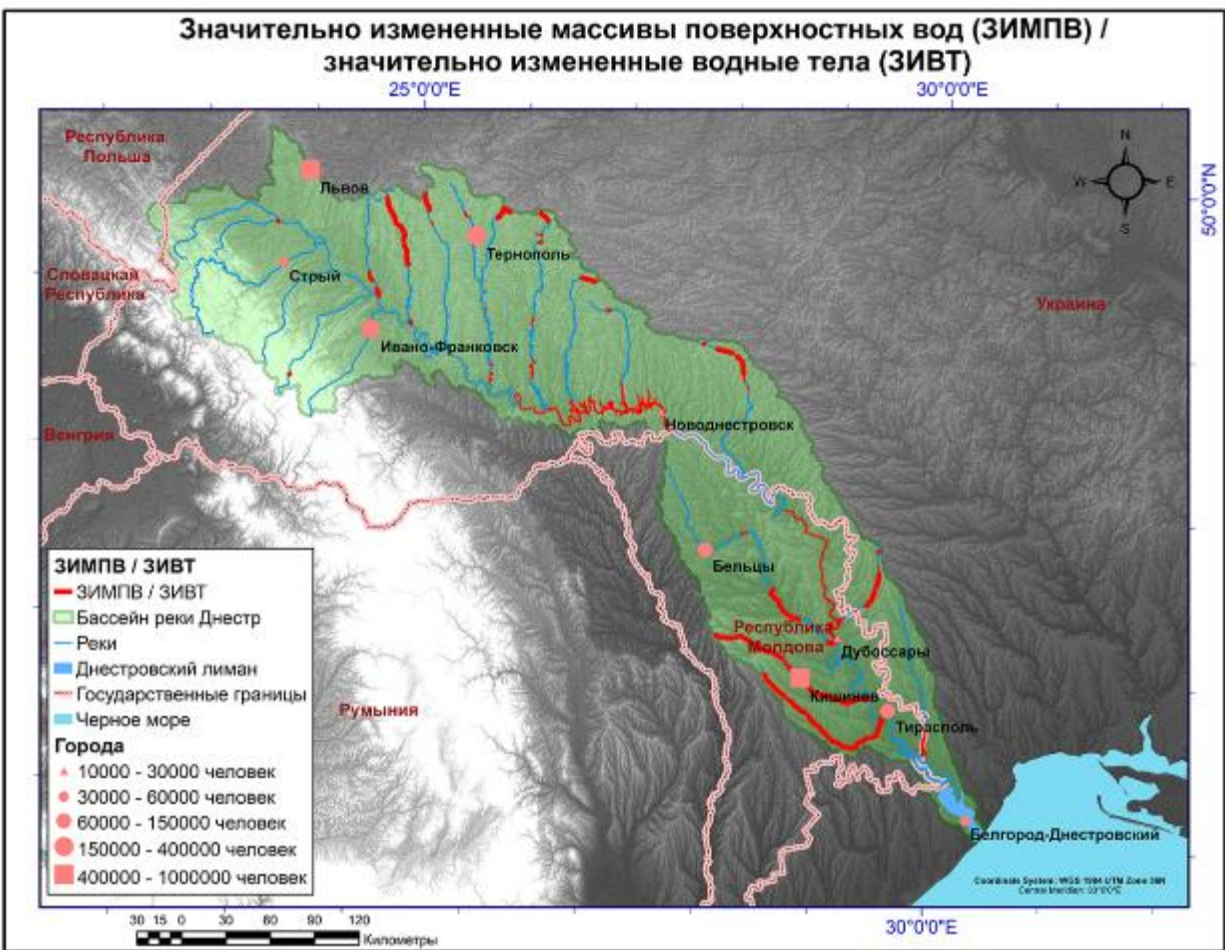

Рис. 2. Істотно змінені ВТ / МПВ

У басейні річки Дністер усього виділено 22 підземних водних об'єкта / масива підземних вод, з яких 14 в Україні, 6 у Молдові та 2 транскордонних.

Транскордонні водно-екологічні проблеми та питання взаємозв'язку кількості та якості вод

Для проведення причинно-наслідкового аналізу екологічних проблем річкового басейну була використана схема РС – Н – С – В – Р (руйнівні сили – навантаження – стан – вплив – реагування), розроблена Європейським агентством з навколишнього середовища (Рис. 3).

Рис. 3. Модель «Рушійні сили – тиск – стан – вплив – реагування»

У басейні річки Дністер виділено наступні рушійні сили (види діяльності) і навантаження (табл. 1).

Таблиця 1. Види діяльності й навантаження на поверхневі та підземні водні об'єкти / масиви басейну р. Дністер

Вид діяльності	Навантаження
Житлово-комунальне господарство	Забір води для побутових і комунальних потреб
	Забруднення поверхневих і підземних вод органічними та біогенними речовинами
	Забруднення побутовими відходами
Промисловість (включаючи нафтохімічну, целюлозно-паперову та підприємства харчової промисловості)	Забір води
	Забруднення поверхневих і підземних вод небезпечними речовинами
Сільське господарство, включаючи рибне господарство	Забруднення вод пестицидами, органічними та біогенними речовинами
	Інвазійні види, браконьєрство
Гідроенергетика	Порушення природної течії річок і міграції водних організмів
	Зміна гідрологічного режиму
Протипаводковий захист	Морфологічні зміни

Результати оцінки впливу діяльності людини на стан поверхневих і підземних ВО/масивів вод показали:

- більше половини (63 %) ВО/МПВ оцінені як такі, де є ризик недосягнення гарного екологічного статусу/потенціалу, головним чином через високу частку розораності сільськогосподарських угідь і значні гідроморфологічні зміни, а також скидання недостатньо очищених стічних вод як від комунального господарства, так і від промисловості. У категорії «без ризику» – 23 % ВО/МПВ, а в категорії «ризик можливий» – 14 % ВО/МПВ (Рис. 4);
- лише 16% ВО/МПВ перебувають під ризиком недосягнення гарного хімічного статусу, у той час як відсоток ВО/МПВ «без ризику» становить 71%, а «немає інформації» – 13%. На жаль, ці цифри демонструють не гарний стан басейну Дністра, а недостатній моніторинг пріоритетних забруднюючих речовин. Для оцінки ризику недосягнення гарного хімічного статусу в Україні використовувалися дані тільки по 4 металам із 45 пріоритетних забруднюючих речовин. Схожа ситуація й у Республіці Молдова (Рис. 5);
- по підземним водам лише 4% (один масив підземних вод) визначено як такі, де існує ризик недосягнення гарного кількісного й хімічного статусу.

У рамках підготовки ТДА було визначено 391 точкове джерело забруднення БРД: в Україні – 293 (96 комунальних, 73 промислових, 61 сільськогосподарське і 63 інших); у Республіці Молдова – 98 (70 комунальних, 11 промислових, 17 сільськогосподарських).

Рис. 4. Оцінка ризику недосягнення належного екологічного статусу / потенціалу

Рис. 5. Оцінка ризику недосягнення гарного хімічного статусу для ВО/МПВ

Виходячи з певних видів діяльності та навантажень, було визначено **такі транскордонні проблеми та їх причини:**

1. забруднення органічними речовинами через недостатній ступінь очищення стічних вод або її відсутність;
2. забруднення біогенними речовинами через недостатній ступінь очищення стічних вод або її відсутність, а також через змив із сільськогосподарських угідь;
3. забруднення небезпечними речовинами, джерелами яких є комунальні та промислові скиди, дощовий стік з територій, пестициди та інші небезпечні хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві, а також аварійні забруднення та вплив забруднених територій (полігонів, майданчиків, зон тощо);
4. гідроморфологічні зміни, пов'язані з гідроенергетикою, протипаводковим захистом, а також зарегульованістю стоку річок;
5. забруднення пластиком та іншими побутовими відходами.

Додатково в басейні Дністра були виділені такі **питання взаємозв'язку кількості та якості вод:**

6. зміна клімату;
7. паводки й затоплення;
8. посухи й дефіцит води;

Окремим пунктом виділено (9) **поширення інвазійних видів.**

Компетентні органи та співробітництво в басейні річки Дністер

Відповідно до Закону Республіки Молдова «Про воду» (№ 272 від 23.12.2011) у Молдові було розроблено План управління Дністровським басейновим округом, затверджений Постановою Уряду Республіки Молдова від 17 жовтня 2017 р. №. 814. Відповідно до Закону «Про воду», який частково гармонізовано з низкою профільних директив Євросоюзу, включаючи ВРД ЄС, відповідальним органом за розробку планів, що підлягають затвердженню Урядом, є Центральний орган публічного управління з охорони довкілля (на теперішній час – Міністерство сільського господарства, регіонального розвитку та навколишнього середовища). Адміністративний орган з управління водними ресурсами (на теперішній час – Агентство «Apele Moldovei») відповідає за реалізацію Плану управління Дністровським басейновим округом. Комітет басейнового округу здійснює консультування при розробці, моніторингу впровадження, зміні та затвердженні плану управління басейновим округом.

В Україні, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106, Міністерство екології та природних ресурсів України (з 2020 р. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України) визначено відповідальним органом за впровадження ВРД ЄС в Україні. Відповідно до Порядку розробки плану управління річковим басейном, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. № 336, плани управління річковими басейнами розробляються Держводагентством разом із Держгеонадрами, центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, іншими зацікавленими сторонами з урахуванням рішень басейнових рад. Для управління басейном в Україні створено Дністровське басейнове управління водних ресурсів із центром в Івано-Франківську. В 2018 р. також створено басейнову раду Дністра, до якої увійшли представники всіх областей, території яких належать до басейну річки Дністер.

З метою покращення транскордонного управління басейном Дністра 23 листопада 1994 р. було підписано Угоду між Урядом Республіки Молдова та Урядом України про спільне використання та охорону прикордонних вод. З метою виконання Угоди було створено інститут уповноважених. Ключовий склад цього двостороннього інституту – співробітники водних агентств двох держав.

29 листопада 2012 р. у Римі, на 6-й сесії Зустрічі сторін Конвенції по транскордонним водам, було підписано Договір про співробітництво у сфері охорони і сталого розвитку басейну річки Дністер між Урядом Республіки Молдова та Кабінетом Міністрів України. Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер (Дністровська комісія) була створена урядовими рішеннями в 2018 р. Її робота торкається практично всіх аспектів, що стосуються питань річкового басейну, за винятком навігації та гідроенергетики, і спрямована на зміцнення і розширення співробітництва між Республікою Молдова та Україною, розпочатого в 1994 р. Мета Комісії – реалізація заходів для досягнення раціонального та екологічно обґрунтованого використання й охорони водних та інших природних ресурсів і екосистем басейну річки Дністер в інтересах населення та сталого розвитку держав.

Реалізація вищезгаданого Дністровського договору і робота Дністровської комісії сприяють виконанню країнами Конвенції по трансграничним водам.

Стратегія розробки СПД

Нормативна база

Розробка стратегічної програми дій заснована на положеннях щодо складання програми заходів, зазначених у ВРД ЄС і посібниках з її впровадження, а також у національному законодавстві Республіки Молдова та України.

Водна Рамкова Директива ЄС

У ст. 11 йдеться про те, що для кожного річкового басейну необхідно підготувати програму заходів, беручи до уваги результати аналізу з метою досягнення екологічних цілей. Екологічні цілі (Табл. 2) визначено для поверхневих і підземних вод, а також охоронюваних зон.

Таблиця 2. Екологічні цілі згідно з ВРД

<i>Екологічні цілі для поверхневих вод</i>	<i>Екологічні цілі для підземних вод</i>
— попередження погіршення стану всіх об'єктів поверхневих вод — захист, покращення та відновлення об'єктів поверхневих вод, з метою досягнення гарного стану поверхневих вод — захист і покращення штучних і сильно змінених водних об'єктів, з метою досягнення гарного екологічного потенціалу й гарного хімічного стану поверхневих вод — прогресивне зменшення забруднень пріоритетними речовинами і припинення викидів, скидів і втрат пріоритетних небезпечних речовин	— попередження або обмеження забруднення підземних вод і попередження погіршення стану всіх об'єктів підземних вод — захист, покращення і відновлення всіх об'єктів підземних вод, забезпечуючи баланс між водозабором і поповненням запасів підземних вод з метою досягнення гарного стану підземних вод — зміна будь-якої значної і сталої тенденції до збільшення концентрації будь-якого забруднювача, що є результатом впливу людської діяльності, щоб поступово зменшити забруднення підземних вод

У ВРД ЄС визначено два типи заходів: «основні» і «додаткові» (Таблиця 3), які представлені в ст. 11 Додатка VI «Основні заходи» – це мінімальні вимоги, які повинні бути виконані; «додаткові заходи» визначаються й застосовуються додатково до основних заходів для досягнення екологічних цілей.

Таблиця 3. Основні та додаткові заходи згідно з ВРД ЄС

<i>Основні заходи</i>	<i>Додаткові заходи</i>
а) Заходи, необхідні для реалізації законодавства Співтовариства щодо охорони води (включаючи заходи	(i) Законодавчі інструменти (ii) Адміністративні інструменти (iii) Економічні або фінансові інструменти

відповідно до Директив, викладених у частині А Додатка VI, серед яких Директива про очищення міських стічних вод (91/271/ЄЕС); Директива щодо нітратів (91/676/ЄЕС), Директива по питній воді (80/778/ЄЕС), Директива про середовища існування (92/43/ЄЕС) тощо) b) Заходи щодо відшкодування витрат на водопостачання (ст. 9 ВРД) c) Заходи, що сприяють ефективному та сталому водокористуванню d) Заходи щодо захисту зон (джерел) водозабору питної води (ст. 7 ВРД) e) Заходи щодо контролю та надання дозволу на забір прісних поверхневих і підземних вод f) Заходи щодо контролю та надання дозволу на штучне поповнення або збільшення підземних водних об'єктів g) Заходи щодо контролю та дозволу точкових джерел забруднення h) Заходи щодо контролю дифузійних джерел забруднення i) Заходи щодо контролю гідроморфологічних змін поверхневих вод (заходи щодо забезпечення гідроморфологічних умов, необхідних для досягнення гарного екологічного статусу / потенціалу водних об'єктів, а також заходи щодо контролю і регулювання екологічного стоку) j) Заходи щодо заборони або регулювання прямого скидання забруднюючих речовин у підземні води k) Заходи щодо зниження / усунення забруднення поверхневих вод пріоритетними речовинами l) Заходи щодо попередження аварійних забруднень	(iv) Природоохоронні угоди (v) Контроль скидів (vi) Кодекс гарних практик (vii) Відтворення і відновлення водно-болотних угідь (viii) Контроль водозабору (ix) Заходи щодо управління попитом, у тому числі розвитку адаптованого с/г виробництва – наприклад, вирощування в посушливих районах культур, що не вимагають рясного поливу; (x) Заходи щодо підвищення ефективності й вторинного використання – наприклад, впровадження водозберігаючих технологій у промисловості і сільському господарстві (xi) Будівельні проекти (xii) Заводи з опріснення води (xiii) Проекти з відновлення інфраструктури (xiv) Штучне поповнення водоносних горизонтів (xv) Освітні проекти (xvi) Дослідницькі, демонстраційні проекти (xvii) Інші необхідні заходи
--	---

Національне законодавство

У таблиці 4 наведено порівняльний аналіз Постанови Уряду Республіки Молдова № 886 від 01.11.2013 і Постанови Кабінету Міністрів України № 336 від 18.05.2017.

Таблиця 4. Програма заходів, визначених законодавством Республіки Молдова та України

	Україна	Молдова
Законодавчий акт	Порядок розробки плану управління річковим басейном, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. № 336 (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/336-2017-%D0%BF)	Положення про порядок розробки та перегляду Плану управління басейновим округом, затверджене Постановою Уряду Республіки Молдова № 866 від 1 листопада 2013 р. (http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=350205&lang=1)
Загальні дані	Огляд виконання програм або заходів, включаючи шляхи досягнення встановлених цілей.	Програма заходів є складовою частиною Плану управління, розробляється для кожного басейнового округу і включає заходи, розроблені Комітетом басейнового округу для реалізації завдань у сфері управління. Програма заходів враховує характеристики відповідного басейнового округу, навантаження у зв'язку з діяльністю людини та їхній вплив на навколишнє середовище. Це стосується заходів, здійснених відповідно до національного законодавства, які стосуються попередження пошкоджень, охорони, обмеження скидання забруднюючих речовин, покращення і відновлення всіх водних об'єктів, а також освоєння водного потенціалу відповідно до вимог сталого розвитку суспільства.
Мета програми заходів	Розробляється з метою досягнення екологічних цілей, визначених для кожного району річкового басейну, у встановлений термін. Стратегічною екологічною метою для всіх районів річкових басейнів є досягнення / підтримка «гарного» екологічного статусу масивів поверхневих і підземних вод, а	Програма заходів розробляється для досягнення природоохоронних завдань щодо поверхневих водних ресурсів, підземних водних ресурсів та охоронюваних зон даного басейнового округу, включаючи більш конкретні завдання для деяких суббасейнів у ньому. Метою програми заходів є обґрунтування дій, рішень і робіт для:

	також «гарного» екологічного потенціалу штучних або значно змінених масивів поверхневих вод.	1) досягнення і підтримки гарного стану поверхневих і підземних вод; 2) виявлення істотних навантажень антропогенного впливу на стан поверхневих і підземних вод; 3) зменшення негативних ефектів і джерел забруднення; 4) визначення вимог якості для водних ресурсів.
Перелік заходів	Повний перелік програм (планів) для району річкового басейну або суббасейну, їх утримання та проблеми, які планується вирішити: 1) поверхневі води: – заходи, спрямовані на зменшення забруднення органічними речовинами (дифузійні та точкові джерела); – заходи, спрямовані на зменшення забруднення біогенними речовинами (дифузійні та точкові джерела); – заходи, спрямовані на зменшення забруднення небезпечними речовинами (дифузійні та точкові джерела); – заходи, спрямовані на покращення/відновлення гідрологічного режиму й морфологічних показників у випадку порушення вільної течії річок, гідравлічного зв'язку між руслами річок і їхніх заплав, гідрологічних змін, модифікації морфології річок; – заплановані інфраструктурні проекти та заходи, спрямовані	Програма включає такі заходи, але не обмежується ними: 1) впровадження чинного законодавства; 2) застосування принципів відшкодування витрат на водногосподарські послуги; 3) охорона водних джерел, що використовуються для питних цілей; 4) контроль заборів з водних джерел для різних видів використання; 5) зниження забруднення з точкових джерел та інших істотних антропогенних впливів; 6) зниження забруднення пріоритетними забруднювачами; 7) виявлення водних об'єктів, стосовно яких є ризик невиконання природоохоронних завдань; 8) попередження або зменшення впливу аварійних забруднень; 9) інформування й консультування громадськості про результати цих заходів та внесення змін до плану.

	на зменшення їхнього впливу на стан поверхневих вод; 2) підземні води: — заходи, спрямовані на зменшення забруднення (дифузійні та точкові джерела); — заходи, спрямовані на попередження виснаження підземних вод; — заплановані інфраструктурні проекти та заходи, спрямовані на зменшення їхнього впливу на стан підземних вод; 3) інші заходи.	
--	---	--

Вибір заходів

У результаті аналізу згаданих міжнародних нормативних актів (БРД, ст. 11 Додатка VI), а також національних законодавчих документів про воду, розроблено зведений перелік заходів щодо покращення стану водних об'єктів.

У цьому контексті було також розглянуто заходи, спрямовані на вирішення **транскордонних проблем управління водними ресурсами та питань взаємозв'язку кількості та якості вод**. Перелік всіх заходів, визначених на основі цих принципів, наведено в Додатку 1.

Стратегічні напрямки дій

На основі аналізу переліку заходів і основних проблем, виявлених у БРД, було визначено 7 стратегічних напрямків дій (Рис. 6):

1. зниження забруднення вод з точкових, дифузійних джерел і пластиком, а також запобігання аварійному забрудненню та управління хвостосховищами;
2. покращення гідроморфологічного статусу і потенціалу поверхневих водних об'єктів/масивів;
3. охорона й попередження деградації поверхневих і підземних вод;
4. пом'якшення наслідків зміни клімату і природних катастроф;
5. удосконалення нормативно-правової бази та механізмів її застосування;
6. зміцнення молдовсько-українського співробітництва у сфері управління водними ресурсами;
7. просування принципів раціонального використання водних ресурсів.

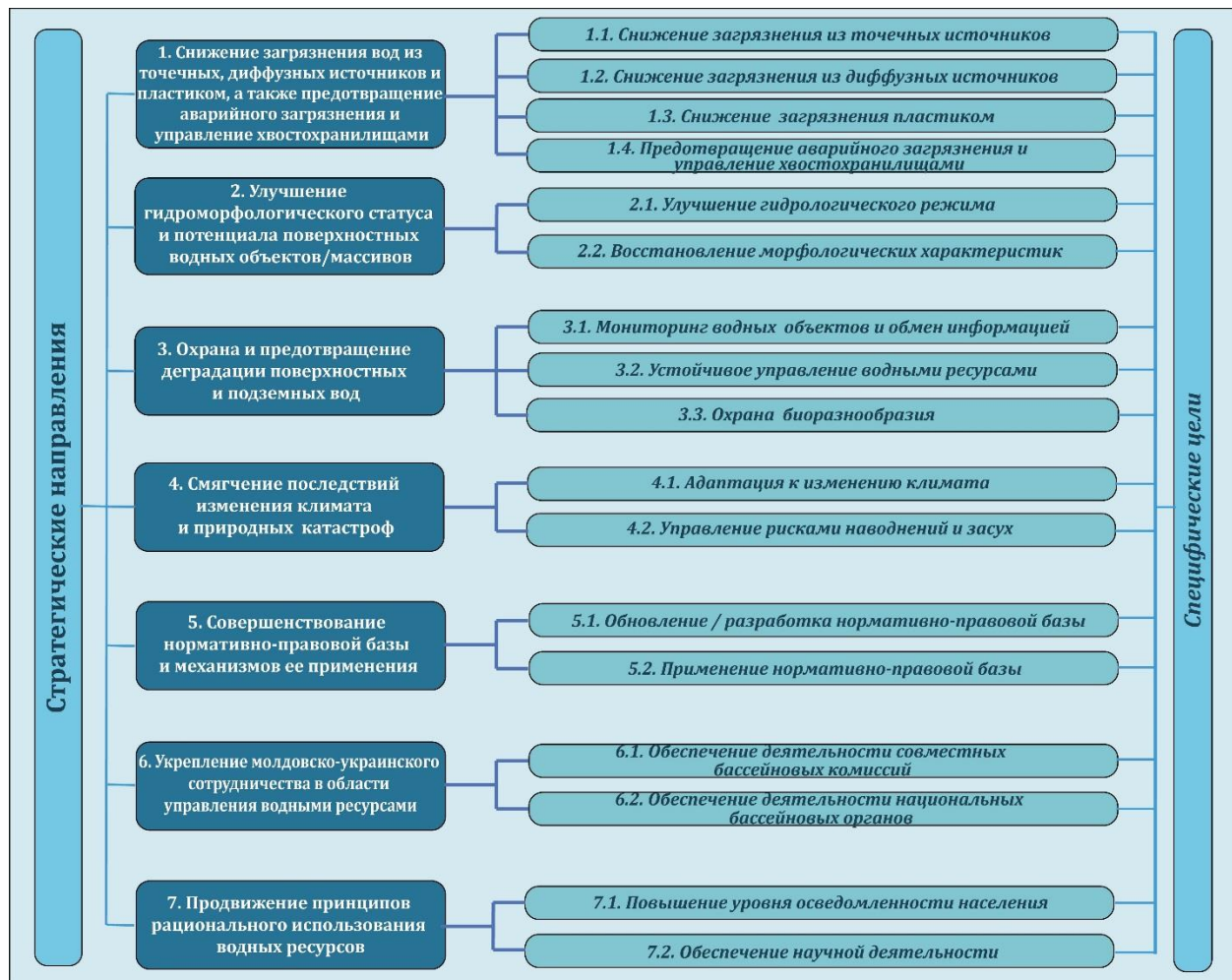

Рис. 6. Стратегічні напрямки дій і специфічні цілі

Із семи стратегічних напрямків дій перші три в основному збігаються з екологічними цілями, встановленими ВРД.

Перший стратегічний напрямок **«Зниження забруднення вод з точкових, дифузійних джерел і пластиком, а також запобігання аварійному забрудненню та управління хвостосховищами»** пов'язаний із поступовим скороченням забруднення води з усіх джерел і, зокрема, містить заходи, які сприятимуть:

- зниженню забруднення органічними речовинами (з дифузійних і точкових джерел);
- зниженню забруднення біогенними речовинами (з дифузійних і точкових джерел);
- зниженню забруднення небезпечними / пріоритетними речовинами (з дифузійних і точкових джерел);
- зниженню забруднення пластиком;
- зниженню забруднення та виснаження підземних вод;
- запобігання аварійному забрудненню та управлінню хвостосховищами.

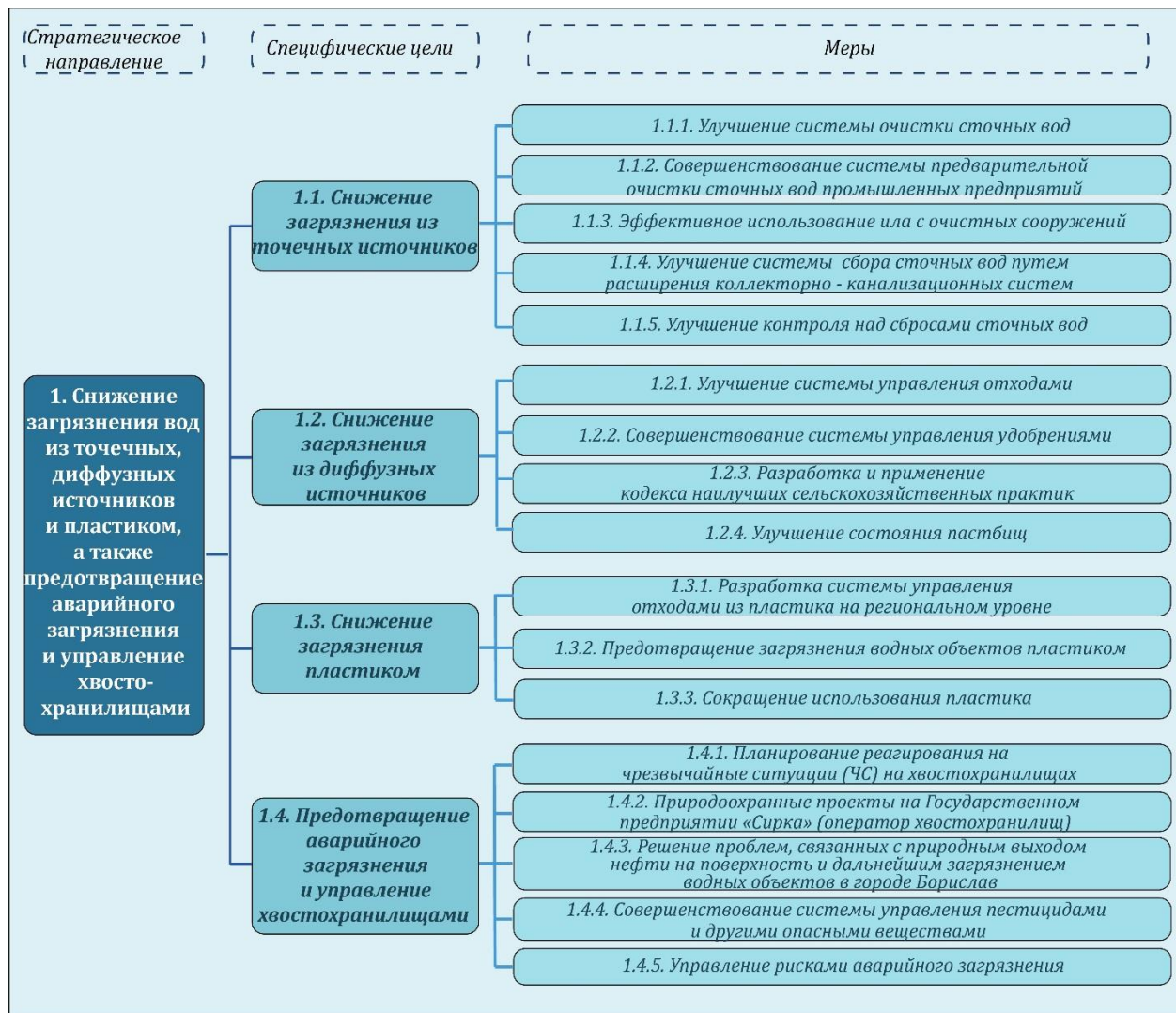

Рис. 7. Специфічні цілі та заходи стратегічного напрямку 1

Другий стратегічний напрямок **«Покращення гідроморфологічного статусу і потенціалу поверхневих водних об'єктів/масивів»** пов'язаний із заходами, спрямованими на покращення стану всіх водних об'єктів — зокрема, сильно змінених. Відповідно, заходи повинні сприяти:

- покращенню гідрологічного режиму;
- відновленню гідроморфологічних характеристик.

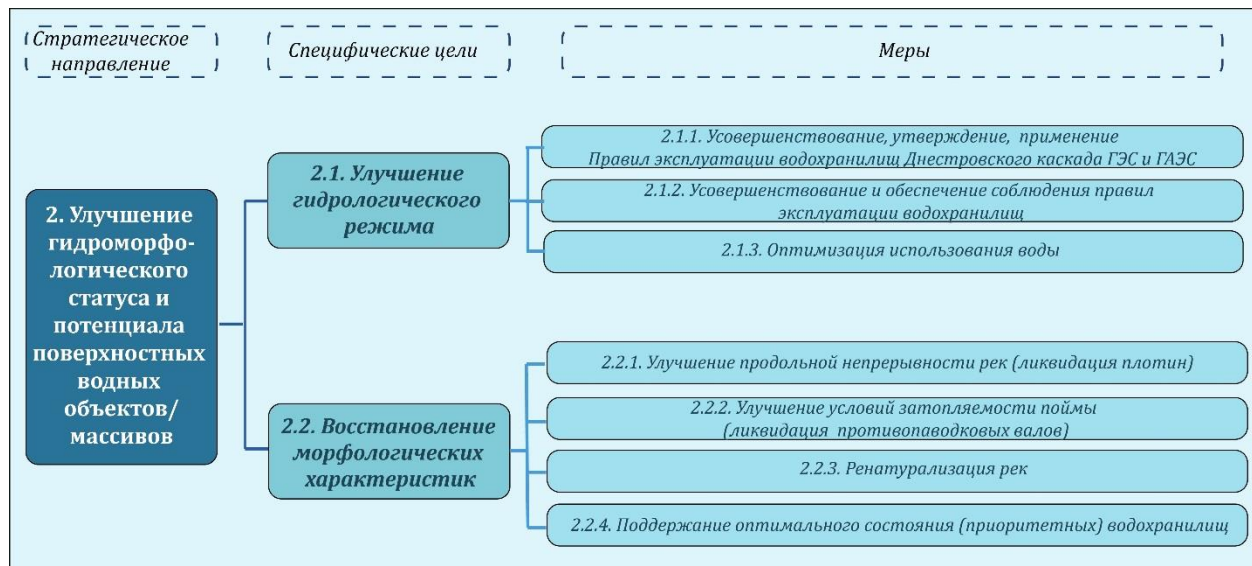

Рис. 8. Специфічні цілі та заходи стратегічного напрямку 2

Стратегічний напрямок 3 «**Охорона й попередження деградації поверхневих і підземних вод**» передбачає заходи щодо захисту й попередження погіршення стану поверхневих і підземних вод:

- контроль забору води й скидання стічних вод;
- застосування принципів відшкодування витрат на послуги водопостачання;
- застосування кодексів гарних практик;
- захист джерел води, що використовуються для пиття;
- покращення стану біорізноманіття;

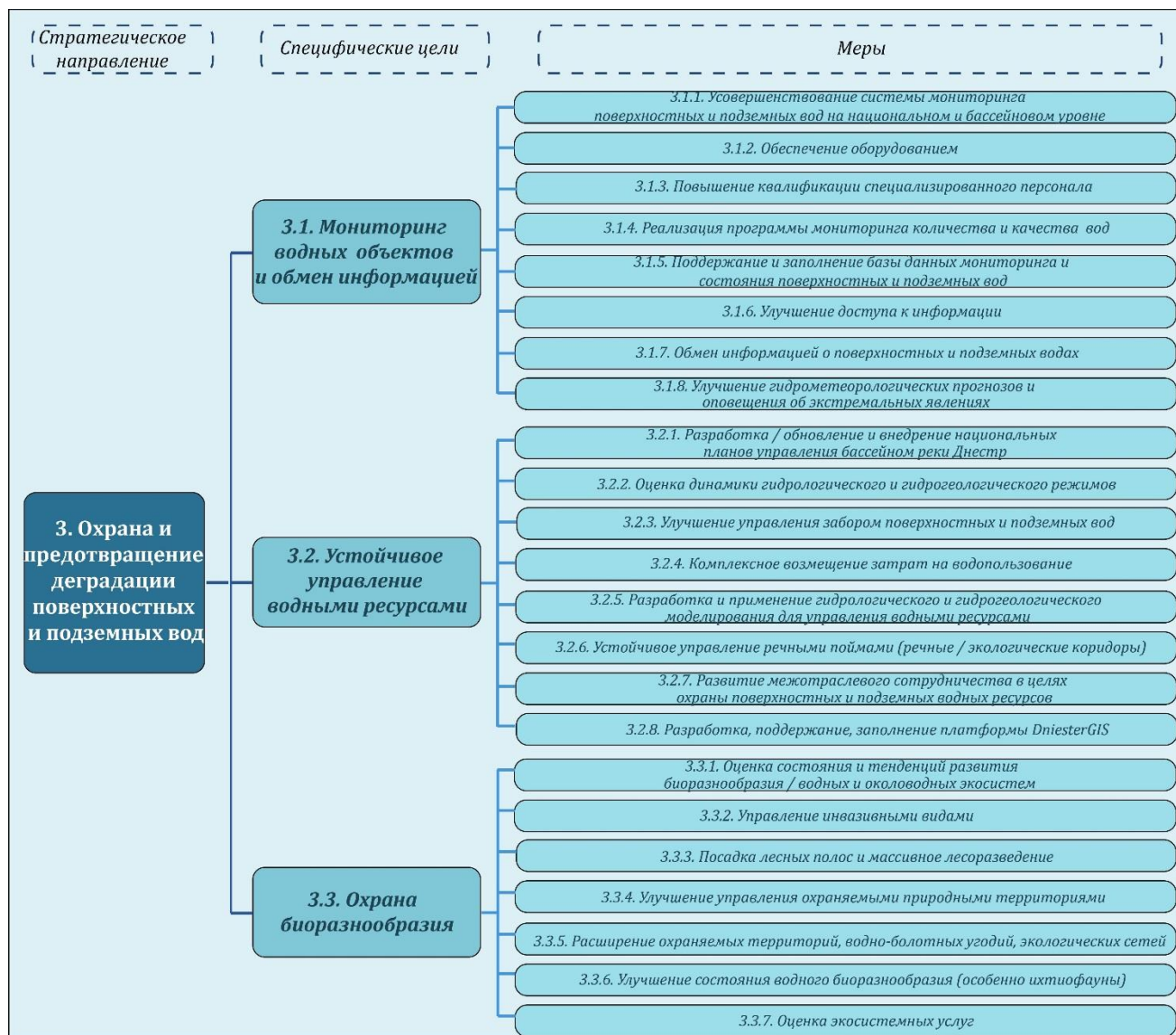

Рис.9. Специфічні цілі та заходи стратегічного напрямку 3

Стратегічний напрямок 4 «Пом'якшення наслідків зміни клімату і природних катастроф» присвячений заходам з адаптації до зміни клімату та зниження ризику природних катастроф. Комплекс заходів сприятиме вирішенню проблем, пов'язаних з:

- зміною клімату;
- паводками й повеннями;
- посухами й дефіцитом води.

Рис.10. Специфічні цілі та заходи стратегічного напрямку 4

Стратегічний напрямок 5 **«Удосконалення нормативно-правової бази та механізмів її застосування»** спрямований на вдосконалення існуючих і розробку нових національних нормативних актів, а також адаптацію європейського законодавства.

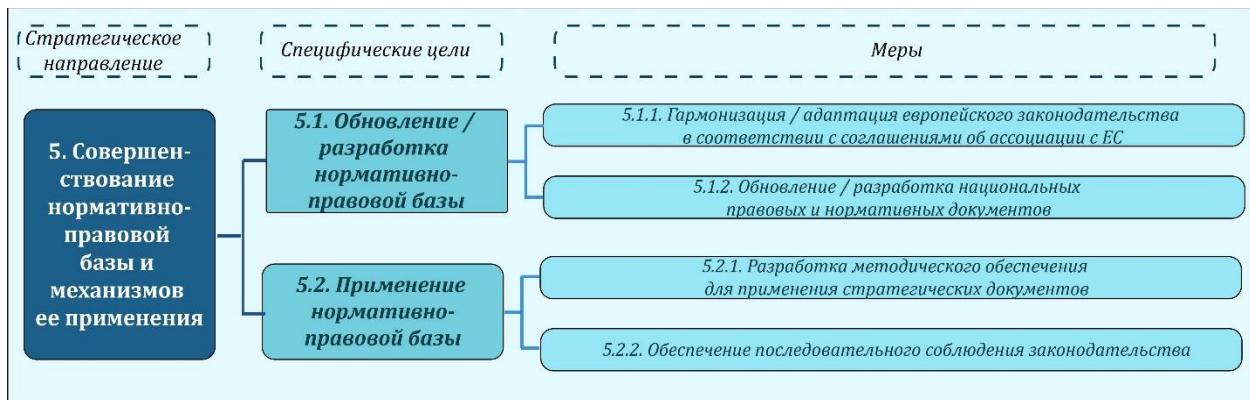

Рис.11. Специфічні цілі та заходи стратегічного напрямку 5

Заходи стратегічного напрямку 6 **«Зміцнення молдовсько-українського співробітництва у сфері управління водними ресурсами»** сприятимуть покращенню співробітництва між Республікою Молдова та Україною у сфері управління водними ресурсами, гармонізації законодавства між двома державами, організації різних спільних заходів. Ці заходи можна згрупувати так, щоб забезпечити роботу як Дністровської комісії, так і інших спільних двосторонніх органів, пов'язаних з питаннями водних ресурсів, а також національних басейнових комітетів/рад.

Рис.12. Специфічні цілі та заходи стратегічного напрямку 6

Заходи в стратегічному напрямку 7 «**Промовання принципів раціонального використання водних ресурсів**» присвячені просвітництву та участі населення басейну в заходах, пов'язаних із захистом, раціональним використанням, сталим управлінням та адаптацією до зміни клімату басейну; а також включають заходи з покращення досліджень у сфері води.

Рис.13. Специфічні цілі та заходи стратегічного напрямку 7

Строк реалізації та фінансування

Відповідно до ВРД ЄС та національного законодавства двох країн плани управління складаються на 6 років. Перший цикл ПУРБ у Республіці Молдова охоплює період з 2017 по 2022 рр., в Україні – з 2025 по 2030 рр.

Ця СПД розроблена на 15 років (2021-2035) і переглядатиметься раз на 5 років або частіше, за необхідності.

Фінансування заходів СПД передбачається з таких джерел:

- відповідні діючі програми національного, обласного, місцевого рівня;
- відповідні програми національного, обласного, місцевого рівня, прийняття яких заплановано на період після 2020 р.;
- кредити міжнародних банків, що спеціалізуються на інфраструктурних проєктах;
- міжнародні програми та проєкти;
- гранти;
- приватні / бізнес.

Вартість запропонованих заходів СПД була оцінена таким чином:

L - <100 000 євро;

M - 100 000 - 1 000 000 євро;

H - >1 000 000 євро.

Моніторинг та оцінка

Моніторинг реалізації СПД повинен бути спрямований на оцінку досягнення цілей і прогрес у реалізації заходів, а також їх економічну ефективність. Наступні три індикатори моніторингу та оцінки СПД зазвичай використовуються в проєктах, що реалізуються в рамках ГЕФ.

1. Індикатори процесу

Стратегічні дії в рамках СПД часто спрямовані на усунення корінних причин транскордонних проблем, визначених у ТДА. Імовірно, знадобиться багато часу, перш ніж структурні зміни відіб'ються у вимірюваному зниженні антропогенних навантажень у басейні Дністра або у вимірюваних змінах екологічних і соціально-економічних умов. Отже, індикатори процесу відображатимуть прогрес, досягнутий у реалізації дій і заходів, необхідних для цих цілей.

2. Індикатори зниження стресу

Індикатори зниження стресу зазвичай відображають, як були зменшені або усунуті прямі причини соціально-економічних навантажень або навантажень на екосистему.

3. Індикатори стану навколишнього середовища

Індикатори стану навколишнього середовища відстежуватимуть прогрес у досягненні цілей і завдань СПД.

Додаток 1. Перелік заходів стратегічної програми дій на період 2021-2035 рр.

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
Стратегічний напрямок 1. Зниження забруднення вод з точкових, дифузійних джерел і пластиком, а також запобігання аварійному забрудненню та управління хвостосховищами								
Специфічна мета 1.1. Зниження забруднення з точкових джерел								
1.1.1.	МД, УКР	Покращення системи очищення стічних вод	- Інвентаризація та оцінка стану очисних споруд - Розробка плану дій і ранжування очисних споруд для будівництва / реконструкції/ модернізації / розширення - Складання техніко-економічних обґрунтувань та оцінка їх вартості - Розробка технічних проєктів для очисних споруд у пріоритетному порядку - Будівництво / реконструкція/ модернізація / розширення очисних споруд - Оцінка системи очищення стічних вод у місцях, де немає очисних споруд - Ідентифікація й застосування альтернативних методів очищення стічних вод у місцях, де будівництво очисних споруд є недоцільним - Підготовка звітів і досліджень з покращення статусу масивів поверхневих вод /водних об'єктів після реалізації заходів	МД: MARDE / Агентство навколишнього середовища / Інспекція з охорони довкілля / Агентство регіонального розвитку / Агентство Апеле Молдовей / за співпраці з місцевими органами влади УКР: Міністерство розвитку громад та територій (МР), МЗДПР; Об'єднані територіальні громади (ОТГ)	МД: ЄІБ, ЄБРР, НФРР, ФСР, місцевий, державний бюджет, кредити УКР: Державні, обласний, місцеві бюджети, банківські позики	Н	10-15	Звіти з інвентаризації, техніко-економічні обґрунтування, розроблені плани, технічні проєкти, побудовані / модернізовані очисні споруди, звіти щодо покращення стану води

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
1.1.2.	МД, УКР	Удосконалення системи попереднього очищення стічних вод промислових підприємств	- Ідентифікація, інвентаризація та оцінка стану станцій попереднього очищення стічних вод із промислових підприємств - Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній та інформування про необхідність попереднього очищення стічних промислових вод, скинутих у систему централізованої каналізації - Складання й впровадження стратегії діалогу з підприємствами з метою раціоналізації попереднього очищення стічних вод - Складання техніко-економічних обґрунтувань та оцінка вартості - Розробка технічних проєктів - Будівництво / реконструкція / модернізація станцій попереднього очищення стічних вод - Підготовка звітів і досліджень щодо покращення статусу масивів поверхневих вод /водних об'єктів після реалізації заходів	МД: MARDE / промислові підприємства, Агентство з охорони навколишнього середовища/ Інспекція з охорони довкілля / Апе Канал УКР: МР, МЗДПР; промислові підприємства	МД: ЄІБ, ЄБРР, НФРР, місцевий, державний бюджет, бюджет промислових підприємств УКР: промислові підприємства, банківські позики	Н	> 10	Звіти з інвентаризації, техніко-економічні обґрунтування, розроблені плани, технічні проєкти, побудовані / модернізовані станції попереднього очищення, звіти, покращений стан води
1.1.3.	МД, УКР	Ефективне використання мулу з очисних споруд	- Розробка звітів і досліджень про стан мулу з очисних споруд стічних вод - Складання, затвердження та впровадження регламенту з управління мулом з очисних споруд стічних вод - Ідентифікація й застосування методів ефективного використання мулу з очисних споруд стічних вод	МД: MARDE / Інспекція з охорони довкілля / Агентство навколишнього середовища / Національне агентство громадського здоров'я / Апе Канал за співпраці з	МД: ЄІБ, ЄБРР, НФРР, ФСР, місцевий, державний бюджет	Н	> 10	Звіти з інвентаризації, техніко-економічні обґрунтування, певні методи, технічні проєкти, побудовані / модернізовані установки /

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Складання техніко-економічних обґрунтувань та оцінка їхньої вартості - Будівництво / реконструкція / модернізація / розширення об'єктів для переробки, зберігання й використання мулу після вторинного або третинного очищення стічних вод - Підготовка звітів і досліджень з покращення стану масивів поверхневих вод /водних об'єктів після реалізації заходів	місцевими органами влади УКР: МГТ, МЗДПР; промислові підприємства, ОТГ	УКР: Державні, обласний, місцеві бюджети, банківські позики			споруди, звіти, покращений стан води
1.1.4.	МД, УКР	Покращення системи збору стічних вод шляхом розширення колекторно-каналізаційних систем	- Інвентаризація та оцінка стану каналізаційних мереж - Ранжування будівництва / реконструкції й розширення каналізаційних мереж - Техніко-економічні обґрунтування та фінансові оцінки - Розробка технічних проєктів - Розширення / модернізація каналізаційних мереж - Підготовка звітів і досліджень з покращення стану масивів поверхневих вод /водних об'єктів після реалізації заходів	МД: MARDE / Апе Канал за співпраці з місцевими органами влади УКР: МГТ, МЗДПР; ОДА (обласні державні адміністрації), ОТГ	МД: ЄІБ, ЄБРР, НФРР, місцевий, державний бюджет, гранти УКР: Державний, обласний, місцевий бюджети, банківські позики	М	> 10	Звіти з інвентаризації, техніко-економічні обґрунтування, технічні проєкти, розширені / модернізовані каналізаційні мережі, звітність, покращений стан води
1.1.5.	МД	Покращення контролю	- Ідентифікація, картографування та оцінка точок скидання стічних вод	МД: Інспекція з охорони довкілля / Агентство	МД: НФРР, ФСР,	М	> 10	Звіти з інвентаризації,

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		над скиданням стічних вод	- Проведення суворого контролю затверджених точок скидання стічних вод - Ліквідація незатверджених точок скидання стічних вод - Застосування альтернативних методів зберігання, очищення та використання стічних вод - Розробка звітів і досліджень з покращення стану води в результаті вжитих заходів	навколишнього середовища / місцеві органи влади	місцевий, державний бюджет			впроваджені методи, покращений стан води
Специфічна мета 1.2. Зниження забруднення з дифузійних джерел								
1.2.1.	МД, УКР	Покращення системи управління відходами	- Інвентаризація й картографування звалищ і майданчиків для зберігання гною - Ліквідація несанкціонованих звалищ - Удосконалення системи збору, зберігання й сортування відходів - будівництво / модернізація / розширення майданчиків для зберігання та сортування відходів - Складання техніко-економічних обґрунтувань для зон управління муніципальними відходами - Розробка і впровадження місцевих планів управління муніципальними відходами - Удосконалення методології звітності у сфері управління відходами - Складання посібника з роботи з гноем	МД: MARDE / Інспекція з охорони довкілля / Агентство навколишнього середовища за співпраці з місцевими органами влади УКР: Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства (МЕ), МЗДПР; ОДА, ОТГ	МД: НФРР, ФСР, місцевий, державний бюджет, кредити УКР: державний, обласний, місцевий бюджети, банківські	Н	< 10	Звіти з інвентаризації, розроблені й реалізовані плани, ліквідовані звалища, модернізовані звалища, звіти, покращений стан води

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Застосування кращих практик / існуючих технологій на тваринницьких фермах - Підготовка звітів і досліджень щодо покращення стану масивів поверхневих вод / водних об'єктів після реалізації заходів		позики, гранти			
1.2.2.	МД, УКР	Удосконалення системи управління добривами	- Збір і аналіз інформації про використання фітосанітарних продуктів (добрив) - Оцінка впливу використання добрив на поверхневі й підземні води - Удосконалення нормативної та інституційної бази щодо використання добрив у сільському господарстві - Правильне зберігання добрив - Розробка та впровадження посівників / графіків, що стосуються застосування добрив у сільському господарстві - Раціоналізоване застосування добрив на сільськогосподарських полях - Дотримання заборон і обмежень щодо застосування добрив на різних полях - Сівозміна з метою обмеження втрат азоту в підземні або поверхневі води - Розробка та впровадження системи звітності щодо застосування добрив - Підготовка звітів і досліджень щодо покращення стану масивів поверхневих вод / водних об'єктів після реалізації заходів	МД: MARDE / Інспекція з охорони довкілля / Агентство навколишнього середовища / сільськогосподарські компанії, фермерські асоціації УКР: МЕ, МЗДПР; Сільськогосподарські компанії, фермерські асоціації	МД: НФРР, місцевий, державний бюджет, сільськогосподарські компанії, фермери УКР: сільськогосподарські компанії, фермерські асоціації, банківські позики	М	> 10	Звіти з інвентаризації, розроблені посівники, Звіти, покращений стан води

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
1.2.3.	МД, УКР	Розробка та застосування кодексу найкращих сільськогосподарських практик	- Розробка кодексу найкращих сільськогосподарських практик - Встановлення пріоритетних територій і застосування на них найкращих практик - Розробка, затвердження і застосування методологій виявлення й картування вразливих (до нітратів) районів і розробка та реалізація заходів щодо зменшення забруднення - Техніко-економічні обґрунтування - Проведення інформаційної кампанії із сільськогосподарськими підприємствами / агрофірмами щодо застосування кодексу найкращих практик - Розробка та впровадження програм мікрокредитування або надання грантів для впровадження кодексу гарної практики - Реалізація протиерозійних заходів - Підготовка звітів	МД: MARDE / Агентство навколишнього середовища / місцеві органи влади / сільськогосподарські компанії, фермерські асоціації УКР: МЕ, МЗДПР; Сільськогосподарські компанії, фермерські асоціації	МД: МФСР, місцевий, державний бюджет, сільськогосподарські компанії, фермери УКР: сільськогосподарські компанії, фермерські асоціації, проекти технічної допомоги	М	5-10	Розроблений, затверджений і застосований кодекс належних сільськогосподарських практик, техніко-економічні обґрунтування, програми мікрокредитування або гранти, звітність, покращений стан вод
1.2.4.	МД	Покращення стану пасовищ	- Виділення зон, призначених для пасовищ - Розробка та застосування правил / посібників з утримання та управління пасовищами, з оптимальної кількості тварин стосовно заданої ділянки пасовищ - Розробка норм з водопоєю тварин поблизу водних об'єктів - Застосування принципу ротаційних пасовищ	МД: MARDE / місцеві органи влади	МД: МФСР, місцевий, державний бюджет, сільськогосподарські компанії, фермери	М	5-10	Розроблені та затверджені правила / посібник, виділені пасовища

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Складання звітів					
Специфічна мета 1.3. Зниження забруднення пластиком								
1.3.1.	МД, УКР	Розробка системи управління відходами з пластику на регіональному рівні	- Розробка та впровадження окремої системи збору пластикових відходів у міських / сільських зонах - Покращення систем переробки пластику - Створення економічних інструментів для скорочення використання пластику - Техніко-економічні обґрунтування - Підготовка звітів	МД: MARDE / Інспекція з охорони довкілля / Агентство навколишнього середовища / Агентство Апеле Молдовой за співпраці з місцевими органами влади УКР: МГТ, МЗДПР; ОДА, ОТГ	МД: ЄІБ, ЄБРР, місцевий, державний бюджет, гранти УКР: обласні та місцеві бюджети, гранти	М	<10	Функціональна система роздільного збору пластику, виявлені економічні інструменти, звітність, покращення стану вод
1.3.2.	МД, УКР	Попередження забруднення водних об'єктів пластиком	- Виявлення зон, забруднених пластиком - Збір пластикових відходів та очищення прилеглої території - Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній та інформування про збиток, а також про методи попередження забруднення пластиковими виробами - Розробка звітів і спеціальних рекомендацій щодо попередження забруднення пластиком	МД: MARDE / Інспекція з охорони довкілля / Агентство навколишнього середовища за співпраці з місцевими органами влади, волонтери, НУО УКР: МЗДПР; ОДА, ОТГ, НУО	МД: місцевий, державний бюджет УКР: обласні і місцеві бюджети, гранти	L	Щорічно	Обсяги зібраних відходів, інформаційно-просвітницькі кампанії, звіти, покращений стан вод

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
1.3.3.	МД, УКР	Скорочення використання пластику	- Виявлення та просування альтернативи пластиковій продукції - Розробка та впровадження стратегії діалогу з підприємствами, економічними агентами щодо скорочення використання / продажу виробів із пластику - Розробка та впровадження програм заміни виробів із пластику альтернативними продуктами, що біологічно розкладаються - Підготовка звітів і рекомендацій	МД: MARDE / Інспекція з охорони довкілля / Агентство навколишнього середовища за співпраці з місцевими органами влади, економічними агентами УКР: МГТ, МЗДПР; ОДА, муніципалітети	МД: місцевий, державний бюджет, підприємств а, економічні агенти, гранти УКР: підприємств а, банківські позики, гранти	L/M	<10	Складені та застосовані програми з заміни виробів із пластику, складання звітів, покращений стан вод
Специфічна мета 1.4. Запобігання аварійному забрудненню та управління хвостосховищами								
1.4.1	УКР	Планування реагування на надзвичайні ситуації (НС) на хвостосховищах	- Вдосконалення Методичних рекомендацій по розробці планів реагування на НС (2015, 2020) у частині хвостосховищ - Розробка планів реагування на НС для державних органів та операторів хвостосховищ з урахуванням вимог постанови КМУ від 14.03.2018 № 223 «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня», наказу ДСНС України від	УКР: Підприємства-оператори хвостосховищ, Органи місцевого самоврядування, ОДА, МЗДПР, ДСНС	УКР: державний, обласні бюджети	М	10	Розроблені плани реагування на НС Звіт про проведені тренінги для державних органів і підприємств (операторів хвостосховищ)

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			24.03.2020 № 224 «Про затвердження Методичних рекомендацій», Методичних рекомендацій щодо розроблення планів цивільного захисту (УкрНДІ ЦЗ, 2015 рік); - Проведення тренінгів на основі розроблених планів реагування на НС з метою покращення взаємодії між державними органами та операторами хвостосховищ; Реалізація Пілотних проєктів із забезпечення готовності до НС.					
1.4.2	УКР	Природоохоронні проєкти на Державному підприємстві «Сірка» (оператор хвостосховищ)	Забезпечення належного управління трьома недіючими хвостосховищами відповідно до основних вимог з екологічної та техногенної безпеки: • Забезпечення стабільності дамби хвостосховища № 1; • Пошук шляхів повторного використання та переробки накопичених відходів; • Рекультивація порушених земель; • Забезпечення очищення зливових вод з території підприємства, що потрапляють у р. Дністер; • Будівництво водоочисної станції • Завершення будівництва водовідвідного каналу «оз. Глибоке – р. Дністер». Управління небезпечними відходами: гудрон і залишки комової сірки:	УКР: МЗДПР, МЕ (оскільки «Сірка» належить до сфери управління цього Міністерства), Львівська ОДА, Новороздільська міська рада, ДП «Сірка» (оператор хвостосховищ)	УКР: державний, обласні бюджети	Н	10	Звіт про виконані роботи

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Облаштування спеціально обладнаних місць для безпечного тимчасового зберігання відходів; - Утилізація відходів; - Обстеження ґрунтів і водойм для визначення рівня забруднення; - Розробка та виконання заходів з ліквідації забруднення навколишнього середовища; - Рекультивация порушених земель. Забезпечення реалізації проєкту відповідно до розробленого в 2013-2015 роках пакету проєктно-технічної документації по Новороздільському індустріальному парку на території ДП «Сірка». Запланований парк включено до Реєстру індустріальних (промислових) парків Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України					
1.4.3.	УКР	Вирішення проблем, пов'язаних із природним виходом нафти на поверхню й подальшим забрудненням	- Проведення науково-дослідної роботи з ідентифікації та створення бази даних занедбаних копанок (колодязів-шурфів), які залишилися від минулого видобутку нафти, як джерел забруднення водних об'єктів - Безпечне закриття занедбаних копанок і відновлення земель - Облаштування інженерних берегоукріплювальних споруд у районах розташування свердловин та нафтозбірних пунктів	УКР: МЗДПР, Львівська ОДА, Бориславська міська рада	УКР: державний, обласні бюджети	Н	<5	Звіт про виконані роботи, включаючи: - базу даних занедбаних копанок (колодязів-шурфів) як джерел забруднення водних об'єктів

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		водних об'єктів у місті Борислав						
1.4.4.	МД, УКР	Удосконалення системи управління пестицидами та іншими небезпечними речовинами	- Інвентаризація та оцінка стану складів пестицидів - Створення інституційної бази та інфраструктури, необхідної для управління небезпечними відходами - Розробка й реалізація плану ліквідації складів пестицидів і реабілітації забруднених територій - Будівництво / реконструкція / підтримання в належному стані складів пестицидів - Розробка звітів про вжиті заходи	МД: MARDE / Інспекція з охорони довкілля / Агентство навколишнього середовища / Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій УКР: МЕ, МЗДПР, ОДА	МД: місцевий, державний бюджет, гранти, GIZ, ГЕФ УКР: державний, обласний, бюджети	Н	<10	Удосконалення системи управління пестицидами, розробка і впровадження плану, ліквідовані склади пестицидів, відновлені забруднені території, реконструйовані склади, звіти
1.4.5.	МД, УКР	Управління ризиками аварійного забруднення	- Проведення спеціалізованих досліджень про ризики аварійного забруднення - Розробка / перегляд і затвердження плану дій у випадку аварійного забруднення - Ідентифікація, картування, розміщення пріоритетів зон, які можуть бути піддані аварійному забрудненню - Виявлення та застосування методів зниження ризику аварійного забруднення - Підготовка звітів про реалізовані заходи	МД: MARDE / Інспекція з охорони довкілля / Агентство навколишнього середовища / Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій УКР: підприємства-оператори хвостосховищ / органи місцевого	МД: місцевий, державний бюджет, гранти, GIZ, ГЕФ УКР: державний, обласний,	L	<5	План дій розроблений / переглянутий і затверджений, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
				самоврядування / ОДА, ДСНС / ДВА	місцеві бюджети			
Стратегічний напрямок 2. Покращення гідроморфологічного статусу і потенціалу поверхневих водних об'єктів/масивів								
Специфічна мета 2.1. Покращення гідрологічного режиму								
2.1.1	МД, УКР	Удосконалення, затвердження, застосування Правил експлуатації водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС	- Розгляд тексту Правил експлуатації, вивчення питань, пов'язаних із експлуатацією водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС, і розробка рекомендацій - Затвердження оптимізованого варіанту Правил експлуатації водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС - Стале управління каскадом водосховищ для оптимального забезпечення суспільства, економіки та екосистем водою, захисту від гідрологічних надзвичайних ситуацій, виробництва електроенергії - Розробка моделі функціонування Новодністровських водосховищ з урахуванням потреб різних галузей (водопостачання, сільське господарство, протипаводковий захист та охорона екосистем (вкл. пониззя) у БРД) і залежно від водності - Застосування результатів моделювання з метою вироблення методів і сценаріїв оптимального	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / МД-УКР: Комісія зі сталого використання і охорони басейну річки Дністер	МД: державний бюджет УКР: МООСПР, Міністерство енергетики, ПРАТ Укргідроенерго	М	<5, постійно	Обновлені, затверджені, застосовувані правила експлуатації, річні звіти, ефективний функціональний гідротехнічний комплекс, покращений стан води

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			функціонування водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС, в умовах недостатності (маловоддя) або надлишку (паводків) води, яка надходить з верхів'я - Розробка методики екологічного попуску на основі існуючого басейнового та міжнародного досвіду і її застосування на практиці з метою забезпечення оптимального екологічного попуску - Зміцнення молдовсько-української співпраці для оптимальної роботи водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС - Підготовка періодичних звітів про роботу водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС - Аналіз ефективності експлуатації водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС - Періодичне вдосконалення Правил експлуатації водосховищ Дністровського каскаду ГЕС і ГАЕС - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану води в результаті вжитих заходів					
2.1.2.	МД	Удосконалення й забезпечення дотримання правил експлуатації	- Відновлення морфометричних характеристик водосховищ та оцінка стану гідротехнічної структури - Оцінка динаміки обсягів водосховищ - Оцінка використання вод водосховищ	МД: Агентство Апеле Молдовей / власники водосховищ / Інспекція з охорони довкілля /	МД: державний бюджет	М	>5	Обновлені та затверджені правила експлуатації, ефективні функціональні

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		ї водосховищ	- Оновлення / затвердження правил експлуатації водосховищ - Розробка методики забезпечення водними ресурсами / екологічним стоком пониззя (нижнього б'єфу) водосховищ, її застосування - Розробка та застосування методології синхронізації роботи водосховищ - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану води в результаті вжитих заходів	Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій / Агентство з технічного нагляду/ місцеві органи влади				гідротехнічні споруди, Покращений стан води
2.1.3.	МД	Оптимізація використання води	- Розробка й поширення посібників і рекомендацій щодо ефективнішого використання вод для споживання, сільського господарства, промисловості - Використання водозберігаючих технологій - Ефективне забезпечення водою населення та економіки - Розробка і застосування нормативних документів / стандартів з розрахунку тарифу для забору поверхневих і підземних вод і з розрахунку шкоди, заподіяної водним об'єктам - Інвентаризація водорозподільної мережі та споруд водопідготовки - Будівництво / модернізація / розширення водозабірних і розподільчих мереж (водопроводів) - Будівництво / модернізація / розширення споруд водопідготовки	МД: MARDE /Агентство Апеле Молдовей/ місцеві органи влади / оператори водоочисних споруд, водопроводів / споживачі / економічні агенти	МД: ЄІБ, ЄБРР, НФРР, місцевий, державний бюджет	Н	> 10	Розроблені та розповсюджені посібники і рекомендації, населення забезпечене якісною водою, побудовані / модернізовані водопроводи, повторно використана очищена стічна вода, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Зниження втрат води при транспортуванні - Виявлення і застосування заходів з повторного використання очищених стічних вод - розробка й впровадження Національної програми водозбереження - Розробка звітів і досліджень з покращення стану вод в результаті вжитих заходів					
Специфічна мета 2.2. Відновлення морфологічних характеристик								
2.2.1.	МД, УКР	Покращення поздовжньої безперервності річок (ліквідація гребель)	- Інвентаризація нефункціонуючих і занедбаних гребель - Визначення пріоритетних гідротехнічних споруд для ліквідації - Ліквідація нефункціонуючих гідротехнічних споруд - Заходи щодо відновлення природної течії річок - Підготовка звітів і досліджень щодо покращення стану вод в результаті реалізованих заходів	МД: Агентство Апеле Молдовей, місцеві органи влади УКР: ДВА, ОДА, ОТГ	МД: НФРР, місцевий, державний бюджет, гранти УКР: обласні та місцеві бюджети, ДВА, гранти	Н	> 10	Звіти з інвентаризації, ліквідовані гідротехнічні споруди, ренатуралізовані річкові ділянки, звіти
2.2.2.	МД, УКР	Покращення умов затоплюваності заплави (ліквідація протипаводкових валів)	- Інвентаризація протипаводкових валів (дамб) та їх технічного стану - Виявлення та визначення пріоритетних зон, де дамби можуть бути ліквідовані - Демонтаж дамб і розширення міждамбового простору (Укр)	МД: Агентство Апеле Молдовей, місцеві органи влади УКР: ДВА, ОДА, ОТГ	МД: НФРР, НЕФ, місцевий, державний бюджет, гранти	Н	> 10	Звіти з інвентаризації, ліквідовані гідротехнічні споруди, ренатуралізовані річкові ділянки, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Застосування заходів із відновлення гідроморфологічних характеристик річок - Підготовка звітів і досліджень щодо покращення стану вод у результаті реалізованих заходів		УКР: обласні та місцеві бюджети, ДВА, гранти			
2.2.3.	МД, УКР	Ренатуралізація річок	- Оцінка морфометричних характеристик річок - Підготовка і застосування кодексу найкращих практик з ренатуралізації річок - Виявлення і реабілітація стариць - Ренатуралізація пріоритетних річкових ділянок - Виявлення і застосування методів очищення русла річок, каналів, де є необхідність - Заборона видобутку донних відкладень (пісок, гравій) з русла річок - Підготовка звітів і досліджень щодо покращення стану вод у результаті реалізованих заходів	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / АГМР за співпраці з місцевими органами влади, НУО УКР: ДВА, ОДА, ОТГ	МД: НЕФ, місцевий, державний бюджет, гранти УКР: обласні та місцеві бюджети, ДВА, гранти	Н	> 5	Розроблений і застосований кодекс найкращих практик, ренатуралізовані русла річок, очищені, розчищені русла річок, звіти
2.2.4.	МД	Підтримання оптимального стану (пріоритетних) водосховищ	- Складання переліку (пріоритетних) водосховищ - Відновлення, моніторинг і збереження в нормальних умовах гідротехнічних споруд і водосховищ - Використання води відповідно до призначення водосховища - Розробка і застосування моделі водосховища з гарним екологічним потенціалом	МД: Агентство Апеле Молдовей / Інспекція з охорони довкілля / місцеві органи влади, орендарі / власники водосховищ	МД: місцевий, державний бюджет, гранти	Н	> 5	Модернізовані гідротехнічні споруди, водосховища в оптимальному стані, моделі водосховища з гарним

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Забезпечення функціонування водосховища відповідно до правил експлуатації - Делімітація й збереження в гарному стані захисних смуг - Виявлення і застосування методів зі зниження процесів замулення водосховищ - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану води в результаті вжитих заходів					екологічним потенціалом Звіти
Стратегічний напрямок 3. Охорона й попередження деградації поверхневих і підземних вод								
Специфічна мета 3.1. Моніторинг водних об'єктів та обмін інформацією								
3.1.1.	МД, УКР	Удосконалення системи моніторингу поверхневих і підземних вод на національному і басейновому рівні	- Оцінка існуючої системи моніторингу, виявлення прогалин і визначення дій, необхідних для покращення моніторингу поверхневих і підземних вод (В/МПВ і МПЗВ) - Перегляд мереж гідрологічного, гідрохімічного, гідробіологічного моніторингу поверхневих водних об'єктів (гідроморфологічні, фізико-хімічні, хімічні, гідробіологічні показники) МД - Перегляд програм діагностичного, операційного та дослідницького моніторингу масивів поверхневих вод (гідроморфологічні, фізико-хімічні, хімічні та гідробіологічні показники)	МД: ДМС, Агентство навколишнього середовища, АГМР УКР: МЗДПР, ДВА, ДСНС, Гідрмет, Держгеонадра	МД: місцевий, державний бюджет, гранти УКР: державний бюджет, ДВА, ДСНС, Гідрмет, проекти технічної допомоги	М	> 5	Удосконалена система моніторингу, розроблені затверджені, застосовані, угоди, посібники, стандарти, методології, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			УКР - Перегляд мережі гідрогеологічного моніторингу водних об'єктів/масивів - Оцінка витрат і джерел фінансування для утримання та розширення мереж моніторингу - Розробка і застосування угоди за спільною програмою моніторингу поверхневих і підземних вод (місця розташування, список гідрологічних і гідрогеологічних параметрів і характеристик, що підлягають моніторингу, вимоги, процедури, посібники, стандарти, методології з перевірки та контролю, частота моніторингу, необхідне обладнання тощо) - Підготовка та публікація звітів, посібників, стандартів, методології тощо.					
3.1.2.	МД, УКР	Забезпечення обладнанням	- Визначення та придбання необхідного обладнання для моніторингу поверхневих і підземних вод - Оцінка витрат і джерел фінансування - Встановлення обладнання та забезпечення його роботи - Розширення / модернізація мережі моніторингу шляхом встановлення / модернізації класичних / автоматичних постів моніторингу поверхневих і підземних вод - Підготовка та публікація періодичних звітів	МД: ДМС, Агентство навколишнього середовища, АГМР УКР: МЗДПР, ДВА, ДСНС, Гідровет, Держгеонадра	МД: місцевий, державний бюджет, гранти УКР: Державний бюджет, ДВА, ДСНС, Гідровет,	М	> 5	Встановлене функціональне обладнання, встановлені / модернізовані пости, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
					проекти технічної допомоги			
3.1.3.	МД, УКР	Підвищення кваліфікації спеціалізованого персоналу	- Підготовка персоналу з відбору проб, польових вимірювань, лабораторного аналізу, управління даними, методів звітності тощо - Організація і проведення спільних тренінгів з моніторингу вод у пілотних зонах - Підготовка та публікація періодичних звітів	МД: ДМС, Агентство навколишнього середовища, АГМР УКР: ДВА, ДСНС, Гідромет, Держгеонадра	МД: місцевий, державний бюджет, гранти УКР: Державний бюджет, ДВА, ДСНС, Гідромет, проекти технічної допомоги	L	Щорічно / раз на 2 роки	Навчений персонал, проведені тренінги, звіти
3.1.4.	МД, УКР	Реалізація програми моніторингу кількості та якості вод	- Забезпечення відбору проб з поверхневих і підземних вод - Виконання аналізів, лабораторних тестів - Виконання гідрологічних, гідроморфологічних, гідрогеологічних вимірів - Підготовка та публікація періодичних звітів	МД: ДМС, Агентство навколишнього середовища, АГМР УКР: ДВА, ДСНС, Гідромет, Держгеонадра	МД: місцевий, державний бюджет, гранти УКР: Державний, обласні бюджети, ДВА, ДСНС, Гідромет,	L-M	Щорічно	Виконаний моніторинг, опубліковані звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
					проекти технічної допомоги			
3.1.5.	МД, УКР	Підтримка й заповнення бази даних моніторингу та стану поверхневих і підземних вод	- Підтримка й заповнення гідрометеорологічної та гідрогеологічної баз даних - Підтримка й заповнення бази даних про якість поверхневих і підземних вод - Підтримка й заповнення бази даних про стан водосховищ і гідротехнічних споруд - Підтримка й заповнення бази даних щодо забору / використання / скидання вод - Загальний аналіз бази даних і розробка звітності й рекомендацій з покращення стану вод - Реалізація й публікація періодичних звітів	МД: ДМС, Агентство навколишнього середовища, АГМР / Агентство Апеле Молдовей / Національне агентство громадського здоров'я УКР: ДВА, ДСНС, Гідромет, Держгеонадра	МД: місцевий, державний бюджет, гранти УКР: МООСПР, ДВА, ДСНС, Гідромет, проекти технічної допомоги	L	Щорічно	Оновлена база даних Звіти
3.1.6.	МД, УКР	Покращення доступу до інформації	- Забезпечення доступу населення до інформації про навколишнє середовище відповідно до Орхуської конвенції - Розширення переліку даних, які можна отримати безкоштовно - Розробка, підтримка, оновлення безкоштовних баз даних - Розміщення інформації на різних платформах, веб-сторінках для вільного доступу	МД: MARDE, ДМС, Агентство навколишнього середовища, АГМР, Агентство Апеле Молдовей МД-УКР: Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер	МД: місцевий, державний бюджет, гранти УКР: МООСПР, ДВА, ДСНС, Гідромет,	L	Щорічно, постійно	Безкоштовна інформація, що розміщується на веб-сторінках, оновлена база даних, розміщені прогнози на веб-сторінках, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Розширення доступу до гідрологічної, гідрогеологічної та метеорологічної інформації, водокористування тощо, що зберігається в архіві - Розширення доступу до гідрологічної і метеорологічної інформації в режимі реального часу, розміщеної на спеціалізованих веб-сторінках - Систематичне оновлення гідрологічної, гідрогеологічної та метеорологічної бази даних - Розвиток, підтримка та оновлення Державного водного кадастру (на паперових та електронних носіях) - Розміщення гідрологічних і гідрометеорологічних прогнозів на спеціалізованих веб-сторінках - Складання періодичних звітів про застосування того чи іншого заходу	УКР: МЗДПР, ДВА, ДСНС, Гідромет, Держгеонадра	проекти технічної допомоги			
3.1.7.	МД, УКР	Обмін інформацією про поверхневі і підземні води	- Розробка / оновлення / затвердження угод про обмін даними - Розширення переліку даних для обміну - Обмін даними, вкл. оновлення та підтримку платформи http://dnister.meteo.gov.ua/ua і http://nistru.meteo.gov.ua/ - Складання періодичних звітів про проведення того чи іншого заходу	МД: MARDE / ДМС / Агентство навколишнього середовища / АГМР / Агентство Апеле Молдовей МД-УКР: Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер	МД: місцевий, державний бюджет, гранти УКР: МООСПР, ДВА, ДСНС, Гідромет, проекти	L	Щорічно, постійно	Впроваджена угода, обмін даними, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
				УКР: МЗДПР, ДВА, ДСНС, Гідромет, Держгеонадра	технічної допомоги			
3.1.8.	МД, УКР	Покращення гідрометеорологічних прогнозів та оповіщення про екстремальні явища	- Розробка, затвердження та застосування методів гідрологічного і метеорологічного прогнозування - Розміщення інформації гідрометеорологічного прогнозу на спеціалізованих веб-сторінках - Розробка і застосування загальної методології щодо гідрометеорологічних оповіщень - Розробка гідрометеорологічних оповіщень і своєчасне інформування населення - Розміщення на веб-сторінках архівної та оновленої інформації метеорологічного радара - Підготовка періодичних звітів щодо реалізації заходів	МД: ДМС МД-УКР: Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер УКР: ДСНС, Гідромет	МД: місцевий, державний бюджет, гранти УКР: ДСНС, Гідромет, проекти технічної допомоги	L	Щорічно, постійно	Покращені методи, прогнози, розміщені на веб-сторінках, радарна інформація, розміщена на веб-сторінках, своєчасне оновлення інформації, звіти
Специфічна мета 3.2. Стале управління водними ресурсами								
3.2.1.	МД, УКР	Розробка / оновлення та впровадження національних планів управління басейном річки Дністер	- Розробка, затвердження та впровадження плану управління басейном річки Дністер, I цикл (Україна) - Розробка, затвердження та впровадження плану управління басейном річки Дністер, цикли II, III (Молдова) - Розробка, затвердження та впровадження планів управління притоками річки Дністер, цикли I, II (Молдова, за необхідності)	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / Комітет басейнового округу Дністра УКР: МЗДПР, ДВА	МД: ADA, НЕФ, державний бюджет, гранти УКР: Державний, обласні і місцеві бюджети,	H	6 з дати затвердження	Розроблені, затверджені, впроваджені плани, річні звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Розробка, затвердження, впровадження методичного забезпечення для реалізації планів управління - Розробка річних звітів з реалізації планів		МООСПР, ДВА, проекти міжнародної технічної допомоги, банківські позики			
3.2.2.	МД	Оцінка динаміки гідрологічного та гідрогеологічного режимів	- Оцінка гідрологічного режиму та водних ресурсів річок і водосховищ на основі даних моніторингу - Розрахунок / перерахунок запасів підземних вод для розмежованих водних об'єктів - Застосування непрямих методів оцінки гідрологічного режиму й водних ресурсів річок і водосховищ без гідрологічних спостережень - Оцінка загальних, доступних і екологічних поверхневих водних ресурсів - Оцінка динаміки характеристик поверхневих і підземних вод під дією різних факторів - Оцінка взаємозв'язку між поверхневими і підземними водами - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану вод у результаті вжитих заходів	МД: MARDE / ДМС / Агентство Апеле Молдовей / Інститут екології і географії / Інститут геології і сейсмології / АГМР	МД: державний бюджет, гранти	L	Періодично	Звіти і дослідження підготовлені, Опубліковані
3.2.3.	МД	Покращення управління забором	- Інвентаризація та оцінка всіх пунктів забору води	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / Інспекція з охорони	МД: державний	M	<10	Звіти про інвентаризацію, обладнані санітарні зони,

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		поверхневих і підземних вод	- Оцінка лімітів забору води, які не призведуть до погіршення стану водних об'єктів - Здійснення контролю за видачею дозволів забору води і реального обсягу забору води - Ліквідація незатверджених пунктів забору води - Облаштування і підтримання в гарному стані санітарних зон пунктів забору питної води з поверхневих і підземних джерел - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану вод у результаті вжитих заходів	довкілля / Агентство навколишнього середовища / АГМР / Апе канал	бюджет, гранти			ліквідовані пункти забору води, звіти, покращення стану води
3.2.4.	МД, УКР	Комплексне відшкодування витрат на водокористування	- Розробка / оновлення та затвердження положень / економічних інструментів для повного відшкодування витрат на послуги водокористування - Планування, раціоналізація споживання води на промисловому, сільськогосподарському, побутовому рівнях - Економічний аналіз використання води - Встановлення лічильників води - Оцінка / переоцінка системи оплати за воду (на промисловому, сільськогосподарському, побутовому рівнях тощо) - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану води в результаті прийнятих заходів	МД: MARDE / Апе канал / органи місцевого публічного управління УКР: Міністерство фінансів, ДВА, Водоканали/КІС	МД: державний бюджет, гранти УКР: обласні і місцеві бюджети, проекти технічної допомоги	М	<10	Оновлені положення / економічні інструменти, встановлені лічильники, переоцінена податкова система, покращення стану води

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
3.2.5.	МД	Розробка і застосування гідрологічного й гідрогеологічного моделювання для управління водними ресурсами	- Визначення основних цілей для застосування моделювання (моделювання ризику повеней, посухи, необхідної кількості води для потреб економіки, зміна ресурсів поверхневих і підземних вод під дією зміни клімату та антропогенного впливу тощо) - Виявлення та вивчення гідрологічних і гідрогеологічних моделей на підставі поставлених цілей - Збір необхідної бази даних - Застосування, калібрування та перевірка моделей на пілотних ділянках - Використання моделювання для сталого управління водними ресурсами - Розробка звітів і досліджень	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / АГМР / ДМС / Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій / Інститут екології і географії / Інститут геології і сейсмології	МД: державний бюджет, гранти	М	<5	Функціональні гідрологічні і гідрогеологічні моделі, звіти
3.2.6.	МД, УКР	Стале управління річковими заплавами (річкові / екологічні коридори)	- Делімітація захисних зон / смуг - Висадження дерев і розширення захисних смуг - Поступове обмеження господарської діяльності в охоронних зонах річок - Запобігання незаконному будівництву гідротехнічних споруд - Створення та управління пілотними річковими коридорами - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану води в результаті вжитих заходів	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / НУО / Агентство «Молдсілва» / Інспекція з охорони довкілля УКР: ДВА, Держагентство лісового господарства, ОТГ	МД: НЕФ, державний бюджет, гранти УКР: ДВА, Держагентство лісового господарства, обласні та ОТГ бюджети,	М	<10	Виділені захисні зони / смуги, зменшення діяльності людини в річкових заплавах, створені коридори пілотних річок, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
					проекти технічної допомоги			
3.2.7.	МД	Розвиток міжгалузевих співробітництва з метою охорони поверхневих і підземних водних ресурсів	- Розробка принципів міжгалузевого співробітництва - Розробка і реалізація програм з нагородження екологічної підприємницької діяльності (green business award) у галузі раціонального використання та охорони вод - Розробка і застосування різних концептуальних / проектних розробок і фінансове забезпечення витрат на їх застосування - Розробка і затвердження угод з різними партнерами про співробітництво та управління водними ресурсами, рибальство, збереження середовища перебування, скорочення забруднення тощо на національному і регіональному рівнях - Розробка і затвердження схеми потреби у водних ресурсах різних галузей економіки за різних сценаріїв - Розробка і затвердження схеми оплати екосистемних послуг - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану води в результаті вжитих заходів	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовой / НУО / Економічні агенти	МД: державний бюджет, гранти, бюджет економічних агентів	М	<10	Розвинене міжгалузеве співробітництво, реалізовані програми, завершені проекти, підписані угоди, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
3.2.8.	МД, УКР	Розробка, підтримка, заповнення платформи DniesterGIS	- Визначення структури платформи DniesterGIS - Визначення типів доступу до бази даних - Створення та підтримка технічної групи, відповідальної за платформу - Визначення витрат на розробку й обслуговування платформи - Визначення переліку просторових і непросторових даних, які будуть розміщені на платформі - Збір бази даних - Поповнення платформи DniesterGIS первинною інформацією - Забезпечення технічної та спеціалізованої підтримки - Підтримка й систематичне поповнення платформи - Популяризація платформи	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей МД-УКР: Комісія зі сталого використання і захисту річки Дністер УКР: ДВА	МД: державний бюджет, гранти УКР: ДВА, проєкти технічної допомоги	М	<5, щорічно	Функціональна геоінформаційна платформа DniesterGIS
Специфічна мета 3.3. Охорона біорізноманіття								
3.3.1.	МД, УКР	Оцінка стану та тенденцій розвитку біорізноманіття / водних і навколоводних екосистем	- Планування та розробка спільних досліджень для оцінки стану та тенденцій розвитку екосистем / біорізноманіття, включаючи інвазійні види - Організація та участь у різних спільних польових заходах для оцінки стану екосистем / біорізноманіття, включаючи інвазійні види - Розробка та публікація звітів і досліджень	МД: MARDE / Науково-дослідні інститути / НУО УКР: МЗДПР, Національна академія наук (НАНУ), НУО	МД: НЕФ, державний бюджет, гранти, ПРООН УКР: Національна академія наук (НАНУ), проєкти технічної	L	<5	Проведені та опубліковані дослідження, проведені спільні заходи

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
					допомоги, гранти			
3.3. 2.	МД, УКР	Управління інвазійними видами	- Розробка й затвердження переліку інвазійних видів - Визначення та оцінка пріоритетних або пілотних зон для впровадження заходів з контролю / скорочення інвазійних видів - Розробка та впровадження плану дій з контролю / скорочення інвазійних видів у пілотних зонах, оцінка результатів - Розробка досліджень і рекомендацій щодо інструментів / методів контролю / скорочення інвазійних видів - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану води в результаті вжитих заходів	МД: MARDE / науково-дослідні інститути (Інститут зоології) / НУО УКР: Національна академія наук (НАНУ), НУО	МД: НЕФ, державний бюджет, гранти, ГЕФ УКР: Національна академія наук (НАНУ), проекти технічної допомоги. Гранти, ГЕФ	М	<10	Розроблений і застосований план дій, проведені дослідження / опубліковані рекомендації
3.3.3.	МД	Насадження лісосмуг і масивне лісорозведення	- Розробка і затвердження програми з лісорозведення та насадження лісосмуг - Оцінка витрат і фінансове забезпечення заходів - Насадження лісосмуг - Заліснення території - Розробка звітів і досліджень щодо покращення стану води в результаті вжитих заходів	МД: MARDE / Агентство Молдсілва	МД: НЕФ, МФСР, державний бюджет, гранти	М	<10	Розроблена і реалізована програма заліснення, насадження лісосмуг, проведене заліснення, звіти
3.3.4.	МД, УКР	Покращення управління охоронюва	- Розробка, затвердження та реалізація планів управління охоронюваними територіями	МД: MARDE / Агентство Молдсілва / Інститут екології і географії	МД: НЕФ, ПРООН, державний	М	<10	Розроблені, затверджені, впроваджені плани

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		ними природними територіями	- Проведення робіт з відновлення охоронюваних територій та підтримання їх у гарному стані - Розробка й подання звітів і досліджень	УКР: МЗДПР, НАНУ, Національні природні парки, заповідники	бюджет, гранти, УКР: МЗДПР, проекти технічної допомоги			управління, відновлені охоронювані території, звіти
3.3.5.	МД, УКР	Розширення охоронюваних територій, водно-болотних угідь, екологічних мереж	- Визначення точних меж водно-болотних угідь та охоронюваних територій - Оцінка можливостей розширення водно-болотних угідь і охоронюваних територій, екологічних мереж - Розвиток регіональної / басейнової екологічної мережі - Обґрунтування та затвердження нових водно-болотних угідь і охоронюваних зон, які можуть бути включені до переліку охоронюваних територій - Оцінка можливостей і визначення етапів для включення певних охоронюваних територій до Смарагдової мережі - Розширення Смарагдової мережі - Розробка та подання звітів і досліджень - Створення транскордонних водно-болотних територій міжнародного значення (Рамсарські угіддя)	МД: MARDE / Агентство Молдсільва / Інститут екології і географії УКР: МЗДПР, НАНУ, національні природні парки, заповідники	МД: НЕФ, ПРООН, державний бюджет, гранти УКР: МЗДПР, проекти технічної допомоги	М	<10	Розширені і включені до мережі Emerald водно-болотні угіддя та охоронювані території, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
3.3.6.	МД, УКР	Покращення стану водного біорізноманіття (особливо іхтіофауни)	- Розробка та затвердження програм / планів щодо покращення стану іхтіофауни річки Дністер і її притоків/ правил регулювання рибальства / загальних підходів до управління рибними та іншими біологічними ресурсами - Зариблення річок і озер, у тому числі рідкісними автохтонними видами - Стале управління рибним господарством - Планування і реалізація заходів із запобігання браконьєрству та боротьби з ним - Планування і впровадження заходів щодо забезпечення проходу мігруючих риб - Розробка звітів і ретельних досліджень - Розробка загальних підходів до управління рибними та іншими біологічними ресурсами, правил регулювання рибальства на загальних і сполучених ділянках Дністра (Наславча - Маяки)	МД: MARDE / Агентство навколишнього середовища / Інститут зоології УКР: МЗДПР, Держагентство рибних ресурсів, НУО	МД: державний бюджет, гранти УКР: МЗДПР	М	<10	Програми / плани / заходи розроблені, затверджені і реалізовані, зариблення, звіти
3.3.7.	МД, УКР	Оцінка екосистемних послуг	- Розробка та затвердження правових документів і методологій з оцінки екосистемних послуг - Оцінка екосистемних послуг - Розробка та публікація відповідних звітів і досліджень	МД: MARDE УКР: МЗДПР	МД: ПРООН, ГЕФ, НЕФ, державний бюджет, гранти	L	<5	Розроблена і затверджена методологія та правові документи, оцінка екосистемних послуг, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
					УКР: державний бюджет			
Стратегічний напрямок 4. Пом'якшення наслідків зміни клімату і природних катастроф								
Специфічна мета 4.1. Адаптація до зміни клімату								
4.1.1.	МД, УКР	Оновлення аналізу вразливості до зміни клімату	- Аналіз 6-ї доповіді МГЕЗК та визначення необхідних висновків для басейну Дністра - Оновлення кліматичних сценаріїв на основі регіональних кліматичних моделей - Переоцінка впливу зміни клімату на різні сектори економіки, населення, водні ресурси - Оцінка вразливості різних секторів економіки, населення, водних ресурсів до зміни клімату - Розробка та публікація звітів / виконаних досліджень	МД: MARDE / Інститут екології і географії УКР: МЗДПР, НДІ	МД: державний бюджет, гранти УКР: МЗДПР	L	<5	Дослідження проведене й опубліковане
4.1.2.	МД, УКР	Оновлення та впровадження стратегії і плану з адаптації до зміни клімату	- Оновлення, затвердження та впровадження стратегії і плану дій з адаптації до зміни клімату на національному та басейновому рівні - Включення питань адаптації до зміни клімату до ПУРБ та планів управління ризиком повеней і посух - Впровадження заходів з адаптації до зміни клімату в галузеві стратегії і їх міжгалузеве погодження - Розробка річних звітів про виконані роботи	МД: MARDE / Інститут екології і географії УКР: МЗДПР, НДІ	МД: державний бюджет, гранти УКР: МЗДПР, проекти технічної допомоги	M	<10	Розроблені, затверджені і реалізовані стратегія та план, інтегровані заходи

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
4.1.3.	МД, УКР	Підвищення стійкості та адаптації до зміни клімату	- Моніторинг впливу зміни клімату, а також пов'язаної з ним соціально-економічної вразливості - Взаємодія, координація та інтеграція адаптації до БРД із національними та галузевими процесами з адаптації - Визначення спеціальних заходів зі стійкості та адаптація критичних секторів з точки зору вразливості до зміни клімату. - Покращення взаємозв'язків між політиками у галузі водних ресурсів, зміни клімату та зниження ризику лих на рівні БРД - Розробка, затвердження та застосування посібника з адаптації до наслідків зміни клімату для різних галузей - Нарощування потенціалу і розвиток комунікації та обміну досвідом - Розвиток міжнародного співробітництва та адаптація кращих практик на регіональному рівні - Оновлення інформації на веб-сторінках - Підвищення усвідомленості і відповідальності населення та економічних агентів про адаптацію до зміни клімату - Розробка річних звітів про виконані роботи	МД: MARDE / Інститут екології і географії / НУО / населення / економічні агенти / місцеві органи влади/ Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій УКР: МЗДПР, НДІ	МД: державний бюджет, гранти УКР: МЗДПР, проекти технічної допомоги	М	<10	Проведені дослідження, розроблено, затверджено, застосовано, посібник з адаптації до наслідків зміни клімату, оновлена інформація на веб-сторінках, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
Специфічна мета 4.2. Управління ризиками повеней і посух								
4.2.1.	МД, УКР	Розробка та впровадження планів управління ризиками повеней і посух	- Розробка та впровадження планів управління повенями - Розробка та впровадження планів управління посухами - Розробка, затвердження, застосування методичного забезпечення для планів управління - Підготовка річних звітів про виконання планів	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / місцеві органи влади / Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій УКР: МЗДПР / МАПП /ДБА, ДСНС/Гідромет	МД: державний бюджет, гранти УКР: МЗДПР, ДБА, ДСНС/Гідромет МАПП, ОДА, місцеві органи самоврядування	Н	Кожні 6 років після затвердження планів	Розроблені, затверджені виконані, плани, річні звіти
4.2.2.	МД, УКР	Забезпечення захисту пріоритетних територій від повеней (структурні заходи)	- Інвентаризація протипаводкових споруд - Підтримання існуючих інфраструктурних споруд із захисту від повеней у гарному технічному стані - Визначення пріоритетних зон для захисту від повеней - Будівництво / реконструкція гідротехнічних споруд у пріоритетних зонах - Розробка звітів про виконання планів	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / місцеві органи влади/Агентство публічної власності / Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій УКР: обласні і місцеві адміністрації, ДБА, ДСНС/Гідромет	МД: НФРР, ЄІБ, НЕФ, державний бюджет, гранти УКР: ОДА, ДБА, ДСНС, міжнародна технічна допомога	Н	<10	Інвентарні звіти, модернізація гідротехнічних споруд, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Виявлення перспективних зон для затоплення та облаштування польдерів					
4.2.3.	МД, УКР	Впровадження неструктурних заходів для підвищення стійкості до повеней і посух	- Розробка, затвердження та впровадження системи співпраці і комунікації з метою запобігання виникненню та підготовки до надзвичайних ситуацій - Оновлення процедур, механізмів, дій у випадку надзвичайної ситуації - Проведення тренінгів з інформування та підготовки населення до гідрологічних надзвичайних ситуацій - Модернізація і розширення системи оповіщення про стихійні лиха - Вдосконалення системи страхування житла, сільськогосподарських угідь та інших об'єктів інфраструктури в районах, схильних до стихійних лих - Підготовка звітів про реалізовані заходи	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей/ ДМС / /Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій/ місцеві органи влади УКР: обласні і місцеві адміністрації, ДВА, ДСНС/Гідромет, НУО	МД: державний бюджет, гранти УКР: ОДА, ДВА, міжнародна технічна допомога	М-Н	<10	Функціональна система взаємодії і комунікації, проведені тренінги, покращена система оповіщення, покращена система страхування, звіти
4.2.4.	МД, УКР	Вдосконалення системи управління дощовим стоком	- Розробка і застосування методології з управління дощовим стоком у міських, сільських населених пунктах, сільськогосподарських зонах - Розробка і поширення посібників з використання дощових вод	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей/ НУО / місцеві органи влади	МД: ADA, ЄБРР, ЄІБ, НФРР, державний бюджет, гранти	М	<10	Розроблений і розповсюджений посібник з використання дощових вод, техніко-економічні

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
			- Будівництво / реконструкція / модернізація систем збору дощових вод - Просування методів використання дощових вод - Підготовка звітів про реалізовані заходи	УКР: обласні і місцеві адміністрації, Мінрегіон, ДВА, ОТГ	УКР: обласні і місцеві бюджети, ДВА. Міжнародна технічна допомога			обґрунтування, модернізація систем збору зливових вод, звіти
4.2.5.	МД, УКР	Покращення управління іригаційними системами	- Виявлення і впровадження заходів з покращення управління іригаційними системами - Впровадження сучасних водозберігальних технологій - Збільшення зрошуваних площ - Розвиток систем краплинного зрошення в пілотних районах - Підготовка звітів про вжиті заходи	МД: MARDE / Агентство Апеле Молдовей / Агентство публічної власності / Асоціації водокористувачів для зрошення УКР: ДВА, водокористувачі	МД: ФСР, НФРР, державний бюджет, гранти УКР: обласні і місцеві бюджети, ДВА, міжнародна технічна допомога	Н	<10	Побудовані / модернізовані іригаційні системи, ділянки, що підлягають зрошенню, звіти
Стратегічний напрямок 5. Удосконалення нормативно-правової бази та механізмів її застосування								
Специфічна мета 5.1. Оновлення / розробка нормативно-правової бази								
5.1.1.	МД	Гармонізація / адаптація європейського	- Комплексний аналіз нормативної бази для оцінки ступеня транспонування положень директив ЄС.	МД: MARDE	МД: державний бюджет, гранти	L-M	<5	Розроблені і затверджені правові документи

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		законодавства відповідно до угод про асоціацію з ЄС	- Гармонізація національного законодавства відповідно до Угод про асоціацію, підписаних між Молдовою та ЄС, Україною та ЄС - Розробка та затвердження правових і нормативних документів - Розробка звітів	УКР: МЗДПР, ДВА	УКР: МЗДПР, проекти технічної допомоги			
5.1.2.	МД, УКР	Оновлення / розробка національних правових і нормативних документів	- Оновлення / розробка та затвердження національних правових і нормативних документів - Забезпечення виконання положень нормативної бази - Виявлення і застосування методів молдовсько-українського діалогу для узгодження правових і нормативних документів - Розробка звітів	МД: MARDE УКР: МЗДПР, ДВА, МЕ, ДСНС	МД: державний бюджет, гранти УКР: МЗДПР, ДВА, МЕ, ДСНС, проекти технічної допомоги	М	Постійно	Розроблені / оновлені та затверджені правові документи
Специфічна мета 5.2. Застосування нормативно-правової бази								
5.2.1.	МД	Розробка методичного забезпечення для застосування стратегічних документів	- Розробка методологій, необхідних для впровадження законодавчих документів - Періодичний огляд та оновлення методичного забезпечення - Розробка звітів	МД: MARDE	МД: державний бюджет, гранти	М	Постійно	Розроблене та застосоване методичне забезпечення, звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
5.2.2.	МД, УКР	Забезпечення послідовного дотримання законодавства	- Чітке визначення обов'язків установ, відповідальних за реалізацію та застосування правових норм - Планування та організація тренінгів і заходів з професійної підготовки - Планування та організація заходів з інформування населення та економічних агентів про дотримання законодавства і його правильне застосування - Забезпечення систематичного контролю щодо застосування законодавства - Застосування санкцій у випадку недотримання закону - Підготовка та подання звітів	МД: MARDE / Агентство навколишнього середовища / Інспекція з охорони довкілля УКР: МЗДПР, ДВА	МД: державний бюджет, гранти УКР: державний бюджет, МЗДПР, ДВА	L	Постійно	Проведені тренінги, інформаційні заходи, підготовка та публікація звітів щодо контролю та санкцій.
Стратегічний напрямок 6. Зміцнення молдовсько-українського співробітництва у сфері управління водними ресурсами								
Завдання 6.1. Забезпечення діяльності спільних басейнових комісій								
6.1.1.	МД, УКР	Забезпечення діяльності комісій і робочих груп	- Розробка та реалізація річних планів комісій і робочих груп - Виявлення джерел фінансування і фінансове забезпечення діяльності та поїздок членів комісій і робочих груп - Організація й проведення засідань комісій і робочих груп на національному та басейновому рівні - Підготовка та подання звітів	МД: MARDE УКР: МЗДПР МД - УКР: Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер / Комісія зі спільного використання та охорони транскордонних вод	МД: державний бюджет УКР: МЗДПР	L	Щорічно	Складені плани діяльності, проведені зустрічі, опубліковані звіти.

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
6.1.2.	МД, УКР	Забезпечення співпраці комісій і робочих груп з аналогічними організаціями з інших держав	- Встановлення партнерських відносин і підписання угод про співпрацю з іншими басейновими комісіями в різних країнах - Розробка і реалізація планів спільних зустрічей, обміну досвідом, спеціальних стажувань - Залучення міжнародних експертів для консультацій, у міру необхідності - Підготовка та подання звітів	МД: MARDE / УКР: МЗДПР МД - УКР: Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер / Комісія зі спільного використання та охорони транскордонних вод	МД: державний бюджет, гранти УКР: МЗДПР	L	Щорічно	Підписані угоди про співпрацю, проведені зустрічі, обмін досвідом, звіти.
Специфічна мета 6.2. Забезпечення діяльності національних басейнових органів								
6.2.1.	МД, УКР	Забезпечення роботи національних басейнових органів і робочих груп	- Розробка й реалізація річних планів комітетів / рад і робочих груп - Виявлення джерел фінансування і фінансове забезпечення діяльності й пересування членів комітетів / рад і робочих груп - Організація й проведення зустрічей басейнових комітетів / рад і робочих груп на національному та басейновому рівні - Підготовка та подання звітів	МД: MARDE / комітет басейнового округу Дністра УКР: ДБА, Дністровська басейнова рада	МД: державний бюджет, гранти УКР: ДБА	L	Щорічно	Складені плани діяльності, проведені зустрічі, опубліковані звіти.
6.2.2.	МД, УКР	Забезпечення співпраці басейнових органів і робочих груп з аналогічними	- Встановлення партнерських відносин і підписання угод про співпрацю з іншими басейновими комітетами/радами в різних країнах - Розробка й реалізація планів спільних зустрічей, обміну досвідом, стажувань	МД: MARDE / комітет басейнового округу Дністра	МД: державний бюджет, гранти	L	Щорічно	Підписані угоди про співпрацю, проведені зустрічі, обмін досвідом, звіти.

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		ми організація ми з інших держав.	- Залучення міжнародних експертів для консультацій, у міру необхідності Підготовка та подання звітів	УКР: ДВА, національні басейнові органи (комітет / рада)	УКР: ДВА			
Стратегічний напрямок 7. Просування принципів раціонального використання водних ресурсів								
Специфічна мета 7.1. Підвищення рівня обізнаності населення								
7.1.1.	МД, УКР	Інформаційно-просвітницькі кампанії	- Планування, організація та проведення заходів з підвищення обізнаності в різних регіонах зі специфічних тем - Розробка, публікація й поширення ілюстративного матеріалу для підвищення обізнаності населення: рекламні щити, листівки, спеціальні відеоролики тощо - Планування, організація та проведення соціологічних опитувань у різних регіонах басейну для виявлення / моніторингу / оцінки вирішення проблем, пов'язаних з водними ресурсами - Підготовка та публікація звітів	МД: MARDE, НУО, комітет басейнового округу Дністра УКР: МЗДПР, ДВА, Дністровська Басейнова Рада, НУО	МД: державний бюджет, ADA, ГЕФ, ПРООН, гранти УКР: державний і місцевий бюджети, проекти технічної допомоги, гранти	L	Щорічно	Проведені кампанії й опубліковані результати, розроблені і розповсюджені ілюстративні матеріали, соціологічні опитування проведені й опубліковані
7.1.2.	МД, УКР	Організація та проведення тренінгів і	- Організація та проведення тренінгів, просвітницьких акцій, консультацій з різних тем: раціональне використання добрив у сільському господарстві, компостування,	МД: MARDE, НУО, дослідницькі інститути / університети /	МД: державний бюджет, ADA,	L	Щорічно	Навчальні заходи та спеціальні консультації проведені й

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		консультацій	зменшення забруднення води, роздільний збір відходів, скорочення використання пластикових виробів, роздільний збір відходів, необхідність збору стічних вод на побутовому рівні (септики), будівництво малих очисних споруд, просування водозберігальних технологій, у тому числі в сільському господарстві, просування методів раціонального використання водних ресурсів, адаптація до зміни клімату, просування кодексів належних практик з ренатурації річки, регіоналізація послуг водопостачання та каналізації, стале рибальство тощо	Генеральна інспекція з надзвичайних ситуацій УКР: МЗДПР, ДВА, Дністровська басейнова рада, НУО	ГЕФ, ПРООН, гранти УКР: державний і місцевий бюджети, проекти технічної допомоги, гранти			опубліковані результати
7.1.3.	МД, УКР	Розробка та впровадження платформи Dniester Green Alert	- Визначення витрат на розробку й обслуговування платформи - Розробка додатка платформи - Розробка посібника користувача - Надання технічної та спеціалізованої підтримки - Ведення і систематичний аналіз інформації, зібраної на платформі - Просування платформи - Підготовка та публікація звітів	МД: MARDE, НУО, МД - УКР: Комісія зі сталого використання і охорони річки Дністер УКР: НУО	МД: державний бюджет, гранти УКР: місцеві бюджети, проекти технічної допомоги, гранти	L	<5 Постійно	Функціональна платформа Dniester Green Alert
7.1.4.	МД, УКР	Організація і проведення	- Організація і проведення Дня Дністра	МД: MARDE, НУО	МД: державний	L	Щорічно	Проведені конкурси, День Дністра, літні

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
		конкурсів, літніх шкіл та Дня Дністра	- Організація і проведення різних конкурсів (дитячий конкурс «Акварелі Дністра», фотоконкурс, конкурс для населених пунктів) - Організація і проведення літніх шкіл для школярів, студентів тощо - Підготовка та публікація звітів	УКР: МЗДПР, ДВА, Дністровська басейнова рада, НУО	бюджет, ADA, ГЕФ, ПРООН, гранти УКР: місцеві бюджети, проекти технічної допомоги, гранти			школи, опубліковані результати
7.1.5.	МД, УКР	Створення волонтерських груп на місцевому, регіональному, басейновому рівні	- Організація й забезпечення роботи волонтерських груп на регіональному, місцевому, суббасейновому рівні - Складання планів, реалізація заходів і представлення результатів роботи волонтерських груп	МД: MARDE, МПКИ, НУО, місцеві органи влади УКР: НУО	МД: місцевий, державний бюджет, ADA, ГЕФ, ПРООН, гранти	L	Щорічно	Функціональні групи добровольців
7.1.6.	МД, УКР	Організація й проведення освітніх проєктів	- Розробка і реалізація програм грантової / фінансової підтримки в галузі освіти з охорони водних ресурсів - Встановлення тем, умов участі - Організація й проведення конкурсів освітніх проєктів - Забезпечення проведення освітніх проєктів - Підготовка та публікація звітів	МД: MARDE, МПКИ, НУО, освітні установи УКР: НУО	МД: місцеві бюджети, державний бюджет, ГЕФ, ПРООН, гранти УКР: місцеві бюджети, проекти технічної	L	Щорічно	Реалізовані освітні проєкти й опубліковані результати

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
					допомоги, гранти			
Специфічна мета 7.2. Забезпечення наукової діяльності								
7.2.1.	МД, УКР	Проведення наукових робіт і виконання спеціальних досліджень	- Планування, проведення спеціальних досліджень (орієнтовні теми: вплив точкового та дифузійного забруднення на води, гідроморфологічні зміни, виявлення показників гідрологічних змін під дією водосховищ, виявлення компонентів стоку навколишнього середовища, дослідження взаємодії поверхневих і підземних вод, моделювання впливом дифузійного забруднення на води з використанням MONERIS, інвазійні види тощо) - Збір бази даних і її аналіз - Проведення спеціальних досліджень, визначення висновків - Публікація результатів досліджень	МД: MARDE, МПКІ, АНМ, науково-дослідні інститути УКР: НАНУ, НДІ, консалтингові компанії, проекти технічної допомоги, гранти	МД: державний бюджет, гранти УКР: проекти технічної допомоги, гранти	L-M	Щорічно	Опубліковані звіти, дослідження
7.2.2.	МД, УКР	Розробка й поширення спеціалізованих посібників	- Планування й розробка спеціалізованих посібників (таких як посібник з використання виробів альтернативних пластику, посібник з ренатурації річок, посібник з використання добрив тощо) - Публікація й поширення посібників	МД: MARDE, МПКІ, АНМ, науково-дослідні інститути УКР: НАНУ, НДІ, консалтингові компанії, проекти технічної допомоги, гранти	МД: державний бюджет, гранти УКР: проекти технічної	L	Щорічно	Розроблені, розповсюджені посібники

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
					допомоги, гранти			
7.2.3.	МД, УКР	Покращення наукової співпраці	- Планування, організація й проведення спільних молдовсько-українських наукових заходів - Розробка спільних проєктних пропозицій і подання заявок на європейські та двосторонні програми і гранти - Організація й проведення спільних польових досліджень - Публікація результатів досліджень	МД: MARDE, МПКІ, АНМ, науково-дослідні інститути УКР: НАНУ, НДІ, консалтингові компанії	МД: державний бюджет, гранти УКР: проєкти технічної допомоги, гранти	L - M	Щорічно	Виконані спільні проєкти, опубліковані звіти
7.2.4.	МД, УКР	Зміцнення потенціалу наукових центрів	- Забезпечення обміну досвідом між молдовськими та українськими дослідниками, у тому числі з фахівцями з інших країн - Участь у навчальних і дослідницьких програмах - Виявлення й придбання обладнання, необхідного для наукових досліджень - Встановлення обладнання й забезпечення його функціонування - Складання періодичних звітів	МД: MARDE, МПКІ, АНМ, науково-дослідні інститути УКР: НАНУ, НДІ, консалтингові компанії	МД: державний бюджет, гранти УКР: НДІ. Проєкти технічної допомоги, гранти	L - M	Щорічно	Обмін досвідом, придбане і встановлене обладнання, опубліковані звіти
7.2.5.	МД, УКР	Організація і проведення наукових заходів	- Планування, організація й проведення симпозіумів, конференцій, семінарів на національному та міжнародному рівні - Публікація результатів досліджень	МД: MARDE, МПКІ, АНМ, науково-дослідні інститути, НУО УКР: НАНУ, НДІ, НУО	МД: державний бюджет, гранти	L - M	Щорічно	Проведені наукові заходи, опубліковані звіти

№	Країна	Захід	Дії загального характеру (поетапний опис заходів)	Відповідальний орган(и)	Джерело фінансування	Бюджет (L/M/H)	Строк реалізації, роки	Індикатор оцінки
					УКР: НДІ, проекти технічної допомоги, гранти			